

תפסיר רס"ג

הדז ויקחו לי תרומה

למנוחת שבת
ושני וחמישי

כה וידבר יהוה אל-

משה לאמר: ומליל יי עם משה

למימר: דבר אל-בני

ישראל ויקחו לי תרומה

מאת כל-איש אשר ידבנו

לבן תקחו את-תרומתי:

מליל עם בני ישראל. ויפרשון קדמי אפרשותא. מן כל גבר דיתרעי

לביה. תסבון ית אפרשותי: ג וזאת התרומה אשר

תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת: ודא אפרשותא.

דתסבון מנהון. דהבא וכסףא ונחשא: ד ותכלת וארגמן

ותולעת שני ושש ועזים: ותכלא וארגנא. וצבע זהרי

ובוץ ומעזי: ד וערת אילם מאדמים וערת תחשים

— רס"י —

כה ז ויקחו לי תרומה. לי לשמי: תרומה. הפרשה, יפרישו לי ממונאם נדבה: ידבנו לבן. לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב, פרישני"ט זלנז: תקחו את תרומתי. אמרו רבותינו שלש תרומות אמורות פאן, אחת תרומת בקע לגלגלת, שנעשו מהם האדנים, כמו שמפורש באלה פקודי (שמות לח כו, כז), ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת לקפות לקנות מהן קרבנות צבור, ואחת תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד. שלשה עשר דברים האמורים בענין כלם הצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה.

כשתוקדק בהם: ג זהב וכסף ונחשת ובו, כלם באו בנדבה, איש איש מה שנדבו לבן, חוץ מן הכסף שבא בשנה מחצית השקל לכל אחד, ולא מצינו בכל מלאכת המשכן, שהצרך שם כסף יותר, שנאמר (שמות לח כו, כז) וכסף פקודי העדה ובו בקע לגלגלת ובו, ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת: ד ותכלת. צמר צבוע בדם חלזון, וצבעו ירוק: וארגמן. צמר צבוע מפיון צבע ששמו ארגמן: ושש. הוא פשתן: ועזים. נוצה של-עזים, לכף תרגם אנקלוס ומעזי, הבא מן העזים, ולא עזים עצמם, שתרגום

תפסיר רס"ג

אלסנט: ו) ודהן לאלאצ'אה. ואטיאב לדהן אלמסח. ובכ'ור אלצ'מוג: ז) חגארה' בל'ור. וחגארה' נציאם. לאלצ'דרה ולאלבדנה: ח) ויצנעו לי מן גמיע ד'אלך מקודסא. אספן נורי פי מא בינדם: ט) כגמיע מא אנא מוריד. מן שכל אלמספן, ושכל גמיע אניתה.

וְעֵצֵי שִׁטִּים: ומשבי דדכרי מסומקי. ומשבי ססגונא ואעי שטין: **שֶׁמֶן לַמָּאָר בְּשָׂמִים** **לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים:** משחא לאנהרותא. בוסמיא למשח רבותא. ולקטרת בוסמיא: **אֲבִי-שֵׁהָם וְאֲבִי**

מְלֵאִים לְאָפֹד וְלַחֹשֶׁן: אבני בודלא. ואבני אשלמותא. **לְשַׁקֵּעַ בְּאִיפֹדָא וּבַחֹשֶׁנָּא:** ח **וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכָם:** ויעבדון קדמי מקדש. ואשרי שכנתי ביניהון: ט **כָּל אֲשֶׁר אֲנִי מֵרְאֶה אוֹתְךָ אֵת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנֹת כָּל-פְּלִי וְכֵן תַּעֲשׂוּ:** ככל. דאנא מחזי

— רס"י —

בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בואתה תצוה (שמות ל ז. ח) ולשון קטרת העלאת קיטור ותמרות עשן: **ז אבני שיהם.** שתים הצרכו שם לצורך האפוד האמור בואתה תצוה (שמות כח יז): **מלאים.** על שם שעושין להם בזהב מושב כמין גמא ונותנין האבן שם למלאות הגמא. קרויים אבני מלאים, ומקום המושב קרוי משבצות: **לאפוד ולחשן.** אבני השיהם לאפוד, ואבני המלאים לחשן, וחשן ואפוד מפורשים בואתה תצוה, והם מיני תכשיט: **ח ועשו לי מקדש.** ועשו לשמי בית קדשה: **ט ככל אשר אני מראה אותך.** כאן את תבנית המשכן. המקרא הוזה מחבר למקרא שלמעלה הפנו ועשו לי

של-עוים עזיא: **ס מאדמים.** צבועות היו אדום לאחר עבודתן: **תחשים.** מין חיה, ולא הייתה אלא לשעה והרבה גונים היו לה, לכה לכה מתרגם ססגונא, ששש ומתפאר בגונין שלו: **ועצי שטים.** מאין היו להם במדבר, פרש רבי תנחומא יעקב אבינו צפה ברוח הקדש, שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו לטלם עמהם, כשיצאו ממצרים: **ו שמן למאור.** שמן זית וף להעלות נר תמיד: **בשמים לשמן המשחה.** שנעשה למשוח כלי המשכן והמשכן לקדשו, והצרכו לו בשמים כמו שמפורש בכי תשא (שמות ל כג. כד): **ולקטרת הסמים.** שהיו מקטירין

תפסיר רס"ג

יִתְךָ יֵת דְּמוֹת מִשְׁפָּנָא. וְיֵת דְּמוֹת כָּל
מְנוּהֵי. וְכֵן תַּעֲבֹדוּן: **ס** וְעָשׂוּ
אַרְוֹן עֵצֵי שֹׁטִים אֲמָתִים
וְחֻצֵי אֲרָכּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי
רְחִבּוֹ וְאִמָּה וְחֻצֵי קִמְתּוֹ:
וְיַעֲבֹדוּן אֲרוֹנָא דְּאָעֵי שְׁטִין. תַּרְתִּין אֲמִין
וּפְלָגָא אֲוִרְכִיָּה. וְאֲמָתָא וּפְלָגָא פּוֹתִיָּה.

כְּדִאֲךְ תַּצְנַעוּ: (י) וְיִצְנַעוּן
צְנֻדְקָא מִן כִּישָׁב אֲלֶסְנֵט.
דְּרִאֲעִין וְנִצַּף טוּלָה. וְדְרִאֲע
וְנִצַּף עֲרֻצָּה. וְדְרִאֲע וְנִצַּף
סְמִכָּה: (יא) וְגִישָׁה בְּדִיָּה
כִּיֹּאֲלִין. מִן דְּאֲכִיל וּמִן כִּיֹּאֲרֵג
וְאֲצַנַע עֲלֶיהָ. זִיגָא מִן דְּיָהֵב
מְסִתְדִירָא: (יב) וְצָג לָהּ אֲרַבַּע
חֻלְק מִן דְּיָהֵב. וְאֲגַעְלָהּ פִּי

וְאֲמָתָא וּפְלָגָא רומיָה: **יג** וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר
מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב
סָבִיב: וְתַחֲפִי יִתִּיָּה דְּהָב דְּכִי. מְגִין וּמִבְרָא תַּחֲפִינִיָּה. וְתַעֲבִיד
עֲלוּהֵי. זִיר דְּדָהֵב סְחֹר סְחֹר: **יד** וְיִצְקָתָ לּוֹ אֲרַבַּע טַבַּעֲת
זָהָב וְנִתְּתָה עַל אֲרַבַּע פַּעֲמֹתָיו וְשִׁתִּי טַבַּעֲת

— רס"י —

שְׁפָתוֹ הֶעֱלִינָה בְּזָהָב, נִמְצָא מִצָּפָה מִבֵּית
וּמִחוּץ: זִר זָהָב. כְּמִין כְּתָר מִקִּיף לֹא סָבִיב
לְמַעַלָּה מִשְׁפָּתוֹ, שְׁעֵשָׂה הָאֲרוֹן הַחִיצוֹן גְּבוּהָ
מִן הַפְּנִימִי עַד שְׁעֵלָה לְמוֹל עוֹבֵי הַכְּפוּרֶת
וּלְמַעַלָּה הַמְּנוּהָ מִשְׁדָּה, וּכְשֶׁהַכְּפוּרֶת שׁוֹכֵב עַל
עוֹבֵי הַכְּתָלִים, עוֹלָה הַזֶּה לְמַעַלָּה מִכָּל עוֹבֵי
הַכְּפוּרֶת כָּל שְׁהוּא, וְהוּא סִימֵן לְכַתֵּר תוֹרָה:
יז וְיִצְקָתָ. לְשׁוֹן הַתְּכָה כְּתַרְגוּמוֹ: פַּעֲמֹתָיו.
כְּתַרְגוּמוֹ וְיִתִּיָּה. וּבְזוּיֹת הֶעֱלִינָה סְמוּךְ
לְכַפֶּרֶת הָיָה נְתוּנֹת שְׁתֵּים מִכָּאן וְשְׁתֵּים
מִכָּאן לְרַחְבּוֹ שֶׁלְאֲרוֹן, וְהַבָּדִים נְתוּנִים בְּהֵם,
וְאֲרָכּוֹ שֶׁלְאֲרוֹן מִפְּסִיק בֵּין הַבָּדִים, אֲמָתִים
וְחֻצֵי בֵּין בַּד לְבַד, שִׁיְהִיו שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם,
הַנּוֹשְׂאִים אֶת הָאֲרוֹן, מְהֻלְכִין בֵּינֵיהֶם, וְכֵן
מִפּוֹרֵשׁ בַּמְּנַחֹת בְּפֶרֶק שְׁתֵּי הַלְחָם (נח ז)

מִקְדָּשׁ כָּל אֲשֶׁר אָנִי מֵרְאָה אוֹתָךְ: וְכֵן
תַּעֲשׂוּ. לְדוֹרוֹת אִם יֵאבֵד אֶחָד מִן הַכְּלִים אוֹ
כְּשֶׁתַּעֲשׂוּ לִי כְּלֵי בֵּית עוֹלָמִים, כְּגוֹן שְׁלֻחָנוֹת
וּמְנוֹרוֹת וְכִזְרוֹת וּמִכּוֹנוֹת שְׁעֵשָׂה שְׁלֹמֹה,
כְּתַבְנִית אֵלֹהֵי תַעֲשׂוּ אוֹתָם. וְאִם לֹא הָיָה
הַמִּקְרָא מְחַבֵּר לְמַעַלָּה הַמְּנוּהָ לֹא הָיָה לוֹ
לְכַתּוֹב וְכֵן תַּעֲשׂוּ אֵלָּא כֵּן תַּעֲשׂוּ, וְהָיָה מְדַבֵּר
עַל עֲשִׂית אֵהֵל מוֹעֵד וְכִלָּיו: י וְעָשׂוּ אֲרוֹן.
כְּמִין אֲרוֹנוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּלֹא רְגָלִים, עֲשׂוּיִם
כְּמִין אֲרָגוֹ שְׁקוּיִן אִיִּסְקְרִיִּין זֵנֵט, יוֹשֵׁב עַל
שׁוּלָיו: יא מִבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפְּנוּ. שְׁלֻשָּׁה
אֲרוֹנוֹת עֲשֵׂה בְּצִלְאֵל, שְׁתֵּים שֶׁל־זָהָב וְאֶחָד
שֶׁל־עֵץ, וְאֲרַבַּע כְּתָלִים וְשׁוּלִים לְכָל אֶחָד
וּפְתוּחִים מִלְּמַעַלָּה, נְתֹן שֶׁל־עֵץ בְּתוֹךְ
שֶׁל־זָהָב וְשֶׁל־זָהָב בְּתוֹךְ שֶׁל־עֵץ, וְחֻפָּה

תפסיר רס"ג

ארבע גהאנתה. חלקתין פי
גאנבה אלו אחד. וחלקתין פי
גאנבה אלתאני: יג) ואצנע
דהוקא מן כ'שב אלסנט
וג'שהא ב'ד'הב: יד) ואדכיל
אל'הוק פי אלחלק. עלי גאנבי
אלצנדוק פי חלק אלצנדוק. לא
תזול מנה: טז) ואגעל פי
אלצנדוק. אלשהאדה אלתני
אעטיפהא: יז) ואצנע ג'שאא
מן ד'הב כאלין. ד'ראעין ונצף

עַל-צִלְעוֹ הָאָחַת וּשְׁתֵי
טַבָּעֹת עַל-צִלְעוֹ הַשְּׁנִיִּית:
וּתְתִיךְ לִיהָ. אַרְבַּע עֶזְקוֹן דְּדֶהֱבָ. וּתְתִיךְ
עַל אַרְבַּע זְוִיָּתֶיהָ. וּתְרַתִּיךְ עֶזְקוֹן. עַל
סַטְרִיהָ חֹד. וּתְרַתִּיךְ עֶזְקוֹן. עַל סַטְרִיהָ
תַּנְנִינָא: יג) וְעֲשִׂיתָ בְּדֵי עֲצֵי
שֹׁטִים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב:
וּתְעַבִּיד אֲרִיחֵי דְאֲעֵי שֹׁטִין. וּתְחַפִּי יְתֵהוֹן
דְּהַבָּא: יד) וְהִבֵּאתָ אֶת-

הַבָּדִים בְּטַבָּעֹת עַל צִלְעֹת הָאָרֶץ לְשֵׂאת אֶת-
הָאָרֶץ בָּהֶם: וְתַעֲלֵל יֵת אֲרִיחֵיָא בְּעֶזְקָתָא. עַל סַטְרֵי אֲרוֹנָא.
לְמַטַּל יֵת אֲרוֹנָא בְּהוֹן: טו) בְּטַבָּעֹת הָאָרֶץ יִהְיוּ הַבָּדִים
לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ: בְּעֶזְקַת אֲרוֹנָא. יְהוֹן אֲרִיחֵיָא. לֹא יַעֲדוֹן מִנִּיהָ:
וְנָתַתְּ אֶל-הָאָרֶץ אֶת הָעֵדוּת אֲשֶׁר אָתָּן
אֵלֶיךָ: וּתְתִיךְ בְּאֲרוֹנָא. יֵת סְהָדוּתָא. דְּאָתִיךְ לָד: [שעו]
וְעֲשִׂיתָ כַּפֶּרֶת זָהָב טְהוֹר אֲמָתִים וַחֲצִי
אֲרָכָה וְאִמָּה וַחֲצִי רַחְבָּה: וּתְעַבִּיד כְּפֹרֶתָא דְּדֶהֱבָ דְכִי.

— רס"י —

טו ונתת אל הארץ. כמו בארון: העדות.
התורה שהיא לעדות ביני וביניכם, שצויתי
אתכם מצות הכתובות בה: י כפרת. כסוי
על הארון שהיה פתוח מלמעלה ומניחו עליו
כמין דף: אמתים וחצי ארכה. כארפו
של ארון, ורחבה כרחבו של ארון, ומנחת על

ושתי טבעות על צלעו האחת. הן הן
הארבע טבעות שבתחלת המקרא, ופרש לך
היכן היו והיו זה יתרה היא ופתרונו כמו
שתי טבעות, ויש לך לשבבה כן ושתיים מן
הטבעות האלו על צלעו האחת: צלעו. צדו:
יג בדי. מוטות: טו לא יסרו ממנו. לעולם:

תפסיר רס"ג

טולה. וְדִרְאֵעַ וְנִצַּף עֲרֻצָּה: (ח) וְאֶצְנַע כְּרוּבִין מִן דִּיהֶב. מְצַמְמֵתִין תְּצַנְעֵהֶמָּא. מִן טְרִפֵי אֱלֹגִישָׁא: (ט) וְאֶצְנַע כְּרוּבָא מִן הַדִּיא אֱלֹטְרָף. מִן נֶפֶס אֱלֹגִישָׁא. תְּצַנַּע אֱלֹכְרוּבִין מִן טְרִפֵיהּ: (כ) וַיִּכְנֹא אֱלֹכְרוּבִין בְּאֶסְטִין אֲגַנְחַתְהֶמָּא אֱלִי פֹקֵי. וּמְצִלְלִין בְּהָא עֲלִי אֱלֹגִישָׁא. וְוַגְוֹתְהֶמָּא אֱלֹאֲחַד אֱלִי

תִּרְתִּין אַמִּין וּפְלָגָא אֹדְרֵכָהּ. וְאִמְתָּא וּפְלָגָא פּוֹתִיָּה: **וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קִצּוֹת הַכַּפֹּרֶת:** וְתַעֲבִיד. תִּרְיִן כְּרוּבִין דְּדָהֶב. נְגִיד תַעֲבִיד יִתְהוֹן. מִתְרִין סְטְרִי כְּפּוֹרְתָא: **וְעָשִׂה כְּרוּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת תַעֲשׂוּ אֶת הַכְּרוּבִים עַל־שְׁנֵי**

קִצּוֹתָיו: וְעַבִּיד. כְּרוּבָא חַד מְסֻטְרָא מְכָא. וּכְרוּבָא חַד מְסֻטְרָא מְכָא. מִן כְּפּוֹרְתָא. תַעֲבִדוֹן יֵת כְּרוּבִיא עַל תִּרְיִן סְטְרוּהֵי: **וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה סְכָכִים בְּכְנַפֵּיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרוּבִים:** וַיְהוֹן כְּרוּבִיא פְּרִיסִין גְּדַפִּיהוֹן לְעִילָא. מְטַלָן בְּגַדְפִיהוֹן עַל כְּפּוֹרְתָא. וְאִפִּיהוֹן חַד לְקַבִּיל חַד.

— רס"י —

נְקֻשׁוֹן: קִצּוֹת הַכַּפֹּרֶת. רֵאשֵׁי הַכַּפֹּרֶת: יֵת וְעָשִׂה כְּרוּב אֶחָד מִקְצֵה. שְׁלֵא תֵאמַר שְׁנַיִם כְּרוּבִים לְכָל קִצֵּה וְקִצֵּה. לְכָף הַצֶּרֶף לְפָרֵשׁ כְּרוּב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה: מִן הַכַּפֹּרֶת. עֲצֻמָּה תַעֲשׂוּ אֶת הַכְּרוּבִים. זֶהוּ פְּרוּשׁוֹ שְׁלֵמֶקְשָׁה תַעֲשֶׂה אוֹתָם. שְׁלֵא תַעֲשֶׂם בְּפְנֵי עֲצֻמָּם וּתְחַבְּרֶם לַכַּפֹּרֶת: כִּפְרָשֵׁי כְּנָפִים. שְׁלֵא תַעֲשֶׂה כְּנַפֵּיהֶם שׁוֹכְבִים, אֲלֵא פְּרוּשִׁים וּגְבוּהֵים לְמַעַלָּה אֶצֶל רֵאשֵׁיהֶם. שְׁיִהָא עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּחֻלָּל בֵּין הַכְּנַפִּים לַכַּפֹּרֶת. כְּדֵאִיתָא בְּסֻכָּה (דף כ ט):

עוֹבֵי הַכַּתְלִים אֲרַבְעָתָם, וְאָף עַל פִּי שְׁלֵא נִתְּן שַׁעוֹר לְעַבְיָהּ, פְּרָשׁוּ רַבּוּתֵינוּ שְׁהִיָּה עַבְיָה טַפַּח: יֵת כְּרוּבִים. דְּמוֹת פְּרָצוּף תִּינוּק לְהֶם: מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם. שְׁלֵא תַעֲשֶׂם בְּפְנֵי עֲצֻמָּם וּתְחַבְּרֶם בְּרֵאשֵׁי הַכַּפֹּרֶת לְאַחַר עֲשִׂיתָם כְּמַעֲשֶׂה צוּרִים, שְׁקוּרִין שׁוֹלִי"ן [מְלַחְמִים] אֲלֵא הִטְל וְהֵב הַרְבֵּה בְּתַחֲלַת עֲשִׂיתָ הַכַּפֹּרֶת וְהֵבָה בְּפִטְיֵשׁ וּבְקֶרְנֵס בְּאִמְצַע, וְרֵאשִׁין בּוֹלְטִין לְמַעַלָּה וְצִייר הַכְּרוּבִים בְּבִלִּיטָת קִצּוֹתָיו: מְקֻשָּׁה. צִיירִין צִלְטוֹ [עֲשׂוּי בְּהַכְּאֵד]. כְּמוֹ (דִּינֵאל כ ו) דָּא לְדָא

לְקַבֵּיל כְּפֹרֶתָא. יְהוֹן אִפִּי כְרוּבִיא:
כֹּא וְנָתַתְּ אֶת-הַכֹּפֶרֶת עַל-
הָאָרֶן מְלִמְעָלָה וְאֶל-
הָאָרֶן תִּתֵּן אֶת-הָעֵדוּת
אֲשֶׁר אִתְּךָ אֱלֹהִים: וְתִתֵּן
 ית כְּפֹרֶתָא. עַל אַרְוֹנָא מְלַעֲיָלָא.
 וּבְאַרְוֹנָא. תִּתֵּן יְת סְהֵדוּתָא.
 דְאִתֵּין לְךָ: כֹּב וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם
 וְדַבַּרְתִּי אֵתְךָ מֵעַל הַכֹּפֶרֶת

תפסיר רס"ג
 אלאכיר. ואלוי אלג'שא. תפון
 וגוהמא: כא) ואגעל אלג'שא.
 עלי אלצנדוק מן פוק. בעד
 מא תגעל פי אלצנדוק.
 אלשהאדה אלדי אעטיפהא:
 כב) פאחאצ'רד הנאך.
 ואכיאטבך מן פוק אלג'שא. מן
 בין אלכרובין. אלדי עלי
 צנדוק אלשהאדה. בגמיע מא
 אמרד אלוי בני אסראיל:
 כג) ואצנע מאידה מן כ'שב
 אלסנט. ד'ראעין טולהא

מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר עַל-אֲרוֹן הָעֵדוּת אֵת
כָּל-אֲשֶׁר אֲצִוָּה אֹתְךָ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֶזְמִין
 מימרי לך תמן. ואמליל עמך מעלוי כְּפֹרֶתָא. מִבֵּין תֵּרִין כְּרוּבִיא.
 דעל אַרְוֹנָא דְסְהֵדוּתָא. ית כָּל דְאֶפְקִיד. יתך לֹות בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ
 כֹּב וְעָשִׂיתָ שְׁלַחַן עֵצִי שְׁטִים אֲמָתִים

ספרי תש"ן

— רס"י —

וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, זה
 המשכן מחוץ לפרכת. נמצאו שני כתובים
 מכחישים זה את זה, בא הכתוב השלישי
 והכריע ביניהם (צמדזר 2 פט) ובבא משה אל
 אהל מועד וישמע את הקול מדבר אליו
 מעל הכפרת וגוי, משה היה נכנס למשכן
 וכיון שבא בתוך הפתח, קול יורד מן השמים
 לבין הכרובים, ומשם יוצא ונשמע למשה
 באהל מועד: ואת כל אשר אצוה אותך
 אל בני ישראל. הרי וי' זו יתרה וטפלה,
 וכמוהו הרבה במקרא, וכה תפתר ואת אשר
 אדבר עמך שם, את כל אשר אצוה אותך

כא ואל הארון תתן את העדות. לא ידעתי
 למה נכפל, שהרי כבר נאמר (פסוק טז) ונתת
 אל הארון את העדות. ויש לומר שבא
 ללמד, שבעודו ארון לבדו בלא כפרת, יתן
 תחלה העדות לתוכו, ואחר כך יתן את
 הכפרת עליו. וכן מצינו בשהקים את המשכן
 נאמר (שמוס מ ט) ויתן את העדות אל הארון,
 ואחר כך ויתן את הכפורת על הארון
 מלמעלה: כז ונועדתי. בשאקבע מועד לך
 לדבר עמך, אותו מקום אקבע למועד שאבא
 שם לדבר אליך: ודברתי אתך מעל
 הכפורת. ובמקום אחר הוא אומר (ויקרא 6 ב 6)

תפסיר רס"ג

אֲרָכּוּ וְאִמָּה רָחֲבוּ וְאִמָּה

וְחֲצֵי קִמְתּוֹ: וְתַעֲבִיד פְּתוּרָא דְאָעִי

שְׁטִין. תַּרְתִּין אֲמִין אֹרְפִיָּה וְאִמְתָּא

פּוֹתִיָּהּ. וְאִמְתָּא וּפְלָגָא רֹמִיָּה:

וְעִשִׂיתָ לּוֹ זָהָב סָבִיב:

וְתַחֲפִי יָתִיה דְּהַב דְּכִי. וְתַעֲבִיד לִיָּהּ זִיר

דְּדַהַב סְחֹר סְחֹר: כֹּה וְעִשִׂיתָ לּוֹ

מִסְגָּרַת טַפַּח סָבִיב וְעִשִׂיתָ

זִיר-זָהָב לְמִסְגָּרַתוֹ סָבִיב: וְתַעֲבִיד לִיָּהּ גְּדַנְפָּא. רֹמִיָּה

פּוֹשְׁפָּא סְחֹר סְחֹר. וְתַעֲבִיד זִיר דְּדַהַב. לְגְּדַנְפִּיָּה סְחֹר סְחֹר:

וְעִשִׂיתָ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתְּ אֶת-

הַטַּבְּעֹת עַל אַרְבַּע הַפְּאֵת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע

רַגְלָיו: וְתַעֲבִיד לִיָּהּ. אַרְבַּע עֶזְקוֹן דְּדַהַב. וְתַתִּין יָת עֶזְקָתָא. עַל

אַרְבַּע זְוִיָּתָא. דְּלְאַרְבַּע רַגְלוֹהִי: כֹּה לְעֵמֶת הַמִּסְגָּרַת תַּהֲיִין

הַטַּבְּעֹת לְבַתִּים לְבַדִּים לְשֵׁאת אֶת-הַשְּׁלֶחָן:

— רס"י —

בְּאַרְבַּע רִחוּת הַשְּׁלֶחָן, וְדָף הַשְּׁלֶחָן שׁוֹכֵב
עַל אוֹתָהּ מִסְגָּרַת: וְעִשִׂיתָ זִיר זָהָב
לְמִסְגָּרַתוֹ. הוּא זִיר הָאֲמוּר לְמַעְלָה, וּפְרִשׁ
לָךְ כָּאֵן שְׁעַל הַמִּסְגָּרַת הִיָּתָה: כֹּה לְעֵמֶת
הַמִּסְגָּרַת תַּהֲיִין הַטַּבְּעוֹת. בְּרַגְלִים
תְּקוּעוֹת כְּנֶגֶד רְאִשֵׁי הַמִּסְגָּרַת: לְבַתִּים
לְבַדִּים. אוֹתָן הַטַּבְּעוֹת יִהְיוּ בְּתִים לְהַכְנִיס
בָּהֶן הַבַּדִּים: לְבַתִּים. לְצוּרָה בְּתִים: לְבַדִּים.

וְדִירָאֵע עֲרֻצִּיָּהּ. וְדִירָאֵע וְנֻצֵף
סְמִפְהָא: כֹּה) וְגִשְׁהָא בְּדִיָּהַב
כִּיֵּלֶן. וְאַצְנַע לָהּ. זִיגָא מִן
דִּיָּהַב מִסְתַּדִּירָא: כֹּה) וְאַצְנַע
לָהּ חֲאִפְהָ. מְקַדָּאר קְבֻצִּיָּה
מִסְתַּדִּירָא. וְאַצְנַע זִיגָא מִן
דִּיָּהַב. לְחֲאִפְתָּהּ מִסְתַּדִּירָא:
כֹּה) וְצָגִי לָהּ. אַרְבַּע חֲלָקִי מִן
דִּיָּהַב. וְאַגְעֵל אֶלְחֲלֵקִי. פִּי
אַלְאַרְבַּע אֶלְזוּאִיָּא. אֶלְתִּי
בְּאִזָּא אַרְבַּע אַרְגָּלָהּ:
כֹּה) אֲמֹאֵם אֶלְחֲאִפְהָ תְּכֹן

אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא: כֹּה קִמְתּוֹ. גּוֹבֵה רַגְלָיו
עִם עוֹבֵי הַשְּׁלֶחָן: כֹּה זִיר זָהָב. סִימֵן לְכַתֵּר
מְלֻכּוֹת, שֶׁהַשְּׁלֶחָן שֵׁם עוֹשֶׁר וְגִדְלָהּ, כְּמוֹ
שְׂאוּמְרִים שְׁלֶחָן מְלָכִים: כֹּה מִסְגָּרַת.
כְּתַרְגוּמוֹ גְּדַנְפָּא וְנִחְלָקוּ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר
יֵשׁ אוֹמְרִים, לְמַעְלָה הִיָּתָה סָבִיב לְשְׁלֶחָן,
כְּמוֹ לְבִזְזוּן שְׂבֻשְׁפַת שְׁלֶחָן שְׂרִים, וְיֵשׁ
אוֹמְרִים, לְמַטָּה הִיָּתָה תְּקוּעָה מְרַגֵּל לְרַגֵּל

לְקַבֵּל גְּדִנְפָא. יְהוּן עֲזֻקְתָּא.
 לְאַתְרָא לְאַרְיִחְיָא. לְמַטְל יְת פְּתוּרָא:
כַּח וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבָּדִים עֵצִי
שֹׁטִים וְעָפִיתָ אֹתָם זָהָב
וְנָשָׂא־בָם אֶת־הַשְּׁלֶחָן:
 וְתַעֲבִיד יְת אַרְיִחְיָא דְאֵעֵי שֹׁטִין. וְתַחֲפִי

תפסיר רס"ג

אלחלקן. מכאנא לאלדהוק.
 לתחמל בהא: כח) ואצנע
 אלדהוק מן כ'שב אלסנט.
 וג'שחא בד'הב. לתחמל בהא
 אלמא'ידה: כט) ואצנע
 קצאעהא ודרו'גהא. ומדאהנהא
 ומלאעקנהא. אלד'י תג'שחא בהא.

יְתֵהוּן דְּהַבָּא. וְיֵהוּן נְטָלִין בְּהוּן יְת פְּתוּרָא: כַּט
וְעָשִׂיתָ קַעֲרֹתָיו
וְכַפְתָּיו וְקִשּׁוֹתָיו וּמִנְקִיֹּתָיו
אֲשֶׁר יִסֹּף בְּהֵן

— רס"י —

ומבדילין בין לחם ללחם כדי שתכנס הרוח
 ביניהם ולא יתעפשו, ובלשון ערבי כל דבר
 חלול קרוי קסו"ה: ומנקיותיו. תרגומו
 ומכילתיה, הן סניפים, כמין יתדות זהב
 עומדין בארץ וגבוהים עד למעלה מן
 השלחן הרבה כנגד גובה מערכת הלחם,
 ומפצלים ששה פצולים זה למעלה מזה,
 וראשי הקנים שבין לחם ללחם סמוכין על
 אותן פצולין, כדי שלא יכבד משא הלחם
 העליונים על התחתונים וישברו ולשון
 מכילתיה, סובלותיו, כמו (ימיו ו י) גלאיתי
 הכיל, אבל לשון מנקיות אינו יודע, איך נופל
 על סניפין. ויש מחכמי ישראל אומרים
 קשותיו אלו סניפין, שמקשין אותו ומחזיקין
 אותו שלא ישבר, ומנקיותיו אלו הקנים
 שמנקין אותו שלא יתעפש, אבל אונקלוס
 שתרגם ומכילתיה היה שונה בדברי האומר
 מנקיות הן סניפין: **אשר יסוף בהן. אשר**
 יכסה בהן, ועל קשותיו הוא אומר אשר יסף,
 שהיו עליו כמין סכף וכסוי, וכן במקום אחר
 הוא אומר (צמדז ד ז) ואת קשות הנסף וזה

כתרגומו אתרא לאריחיא: כט ונשא בם.
 לשון נפעל, יהיה נשא בם את השלחן:
 כט ועשית קערותיו וכפתיו. קערותיו זה
 הדפוס שהיה עשוי בדפוס הלחם, והלחם
 היה עשוי כמין תבנה פרוצה משתי רוחותיה,
 שולים לו למטה וקופל מכאן ומכאן כלפי
 מעלה כמין בתלים, ולכך קרוי לחם הפנים,
 שיש לו פנים רואין לכאן ולכאן לצדי הבית
 מזה ומזה, ונותן ארכו לרחבו של-שלחן,
 וכתליו זקופים כנגד שפת השלחן, והיה
 עשוי לו דפוס זהב ודפוס ברזל, בשלברזל
 הוא נאפה וכשמוציאו מן התנור נותנו
 בשל-זהב עד למחר בשבת שמסדרו על
 השלחן, ואותו הדפוס קרוי קערה: וכפתיו.
 בזכין שנותנים בהם לבונה, ושתיים היו לשני
 קמצי לבונה שנותנין על שתי המערכות,
 שנאמר (ויקרא כז ז) ונתת על המערכת
 לבונה זפה: וקשותיו. הן כמין חצאי קנים
 חלולים הנסדקין לארפן דגמתן עשה
 של-זהב ומסדר שלשה על ראש כל לחם,
 שישב לחם האחד על גבי אותן הקנים

זולק הולקדוק: כט ועשית קערותיו. בשוא הקר"ף שלא כמשפט כי דינה בפתח כמו קערת כסף
 והע"י"ן בגעיא והיא מלרע כמו סירותיו (מהר"ב בשם רד"ק):

תפסיר רס"ג

זֶהב טְהוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתָם:
 וְתַעֲבִיד מְגֹסְהֵי וּבְזֹכֹהֵי. וְקִסּוֹתֶיהָ
 וּמִכִּילֶתֶיהָ. וְדִיתַנְסַךְ בְּהוֹן. וְדָהָב דְּכִי
 תַעֲבִיד יִתְהוֹן: **וְנָתַתְּ עַל-**
הַשְּׁלֶחַן לֶחֶם פָּנִים לִפְנֵי
תַמִּיד: וְתִתִּין עַל פְּתוּרָא. לֶחִים אֲפִיא

מן ד'הב כ'אלין תצנעהא:
 (ל) ואגעל עלי אלמאידה.
 כ'בזא מו'גהא בין ידי דאימא:
 (לא) ואצנע מנארה מן ד'הב
 כ'אלין. מצמתה תצנעהא
 ארגלהא וקצבהא. וגאמאתהא.
 ותפאפיהא וסואסנהא

קְדָמֵי תְדִירָא: **פ** **שְׁלֶחַן** **בְּסֹפֵר** **תִּכְסֶה** **לֶא** **וְעֲשִׂיתָ מְנֹרֶת**
זֶהב טְהוֹר מְקֻשָּׁה תַּעֲשֶׂה הַמְּנֹרֶה יִרְכָּה וְקָנָה
גְּבִיעֵיהָ בְּפִתְרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמְּנָה יִהְיוּ:

— רס"י —

רגלים יוצאין המננה ולמטה: וקנה. הקנה
 האמצעי שלה העולה באמצע הדרך וקוף
 כלפי מעלה, ועליו נר האמצעי עשוי כמין
 בזוף לצוק השמן לתוכו ולתת הפתילה:
גביעיה. הן כמין כוסות שעושין מזכוכית
 ארבים וקצרים, וקורין להם מזיני"ש זלעו
 [גביעים], ואלו עשוין מזהב ובולטין ויוצאין
 מכל קנה וקנה כמנין שנתן בהם הכתוב,
 ולא היו בה אלא לנוי: **בפתריה.** כמין
 תפוחים עגולין סביב, בולטין סביבות הקנה
 האמצעי, בדרך שעושין למנורות שלפני
 השרים וקורין להם פומיל"ש זלעו [בפתורים].
 ומנין שלהם כתוב בפרשה, כמה בפתורים
 בולטין ממנה, וכמה חלק בין בפתור
 לכפתור: **ופרחיה.** ציורין עשוין בה כמין
 פרחים: **ממנה יהיו.** הכל מקשה יוצא מתוף
 חתכת העשת, ולא יעשה לבדם ונדביקם:

וזה, יסוף והנסף, לשון סכף וכסוי הם: **ל לחם**
פנים. שיש לו פנים כמו שפרשתה, ומנין
 הלחם וסדר מערכותיו מפורשים באמור אל
 הכהנים: **לא מקשה תעשה המנורה.** שלא
 יעשה חליות, ולא יעשה קניה ונרותיה
 איברים איברים, ואחר כך ידביקם בדרך
 הצורפין, שקורין שולדי"י זלעו אלא בלה באה
 מחתיכה אחת, ומקיש בקרנט וחותר בכלי
 האמנות ומפריד הקנים אלף ואלף: **מקשה.**
 תרגומו נגיד, לשון המשכה שממשיך את
 האיברים מן העשת לכאן ולכאן בהקשת
 הקרנט, ולשון מקשה מכת קרנט, צידי"ן זלעו
 [עשוי בהכאה] כמו (ויאל כ ו) דא לדא נקשן:
תעשה המנורה. מאליה, לפי שהיה משה
 מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא
 השלף את הכפר לאור והיא נעשית מאליה,
 לכך לא נכתב תעשה: **ירכה.** הוא
 הרגל למטה העשוי כמין תבה, ושלשה

זולק הרקדוק: **לא מקשה תעשה.** בספר הרמזים וז"ל, תעשה חסר יו"ד, תיעשה מתקרי מלא
 יו"ד ע"כ. נראה מדבריו שהוא מלא בקריאה לא בכתיבה (סו):

תפסיר רס"ג

מנהא יפוננו: לב) סת קצבאת.
 כיארגאת מן גאנביהא.
 תילאת' קצבאת מן גאנבהא
 אלואחד. ותילאת' קצבאת. מן
 גאנבהא אלתיאני: לג) תילאת
 גאמאת. מלווזאת. פי כל קצבה
 תפאחה וסוסנה. כדאיך לאלסת
 אלקצבאת. אלכיארגאת
 מנהא: לד) ופי אלמנארה
 ארבע גאמאת. מלווזאת.
 ותפאפיהא וסואסנהא:

ותעביד מנרתא דדהב דכי. נגיד.
 תתעביד מנרתא שדה וקנה. פלידהא.
 חזורהא ושושנהא מנה יהון:

לב וְשֵׁשֶׁת קָנִים יִצְאִים
 מִצֵּדִיָּה שְׁלֹשָׁה | קִנֵּי מְנֹרָה
 מִצֵּדֵה הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קִנֵּי
 מְנֹרָה מִצֵּדֵה הַשֵּׁנִי: וְשֵׁתָא
 קִנֵּי. נִפְקִין מִסְטְרָהּ. תִּלְתָּא קִנֵּי
 מְנֹרָתָא. מִסְטְרָהּ חַד. וְתִלְתָּא קִנֵּי

מְנֹרָתָא. מִסְטְרָהּ תִּנְיָנָא: לג
 שְׁלֹשָׁה גְבֻעִים מְשֻׁקָּדִים
 בַּקֶּנֶה הָאֶחָד כַּפֶּתֶר וּפְרָח וְשְׁלֹשָׁה גְבֻעִים
 מְשֻׁקָּדִים בַּקֶּנֶה הָאֶחָד כַּפֶּתֶר וּפְרָח כֹּן לְשֵׁשֶׁת
 הַקָּנִים הַיִּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה: תִּלְתָּא כְּלִידִין. מְצִירִין.
 בַּקֶּנֶה חַד חִזוֹר וְשׁוֹשׁוֹן. וְתִלְתָּא כְּלִידִין. מְצִירִין. בַּקֶּנֶה חַד חִזוֹר
 וְשׁוֹשׁוֹן. כֹּן לְשֵׁתָא קִנֵּי. דְנִפְקִין מִן מְנֹרָתָא: לד וּבַמְּנֹרָה
 אַרְבַּעַה גְבֻעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפֶּתְרִיָּה וּפְרָחִיָּה:

— רס"י —

ושלשה גבעים. בולטין מפל קנה וקנה:
 כפתר ופרח. הנה לכל קנה וקנה: לו ובמנרה
 ארבעה גבעים. בגופה שלמנורה היו
 ארבעה גבעים אחד בולט בה למטה מן
 הקנים. והשלשה למעלה מן יציאת הקנים
 היוצאים מצדיה: משקדים כפתריה
 ופרחיה. זה אחד מהמשה מקראות שאין
 להם הכרע, שאין ידוע אם גבעים
 משקדים או משקדים כפתריה ופרחיה:

לז יצאים מצדיה. לפאן ולכאן באלכסון.
 נמשכים ועולין עד כנגד גבהה שלמנורה.
 שהוא קנה האמצעי ויוצאין מתוך קנה
 האמצעי זה למעלה מזה, התחתון ארוך,
 ושלמעלה קצר הפנו והעליון קצר הפנו, לפי
 שהיה גובה ראשיון שנה לגבהו שלקנה
 האמצעי השביעי, שממנו יוצאים ששת
 הקנים: לג משקדים. כתר גומו, מצוירים היו
 כדרך שעושין לכלי כסף וזהב שקורין ייליי:

תפסיר רס"ג

ובמנרתא ארבעה בלידין. מצירין.

חזורהא וששנהא: לה וכפתור

תחת שני הקנים ממנה

וכפתור תחת שני הקנים

ממנה וכפתור תחת שני

הקנים ממנה לששת הקנים היצאים מן-

המנרה: וחזרה. תחות תרין קנין דמנה. וחזור תחות תרין קנין

דמנה. וחזור. תחות תרין קנין דמנה. לששת קנין. דנפקין מן מנרתא:

לו כפתריהם וקנתם ממנה יהיו כלה מקשה

אחת זהב טהור: חזריהון וקניהון מנה יהון. כולה.

— רס"י —

בנגד גבהה שלמנורה וטפחיים חלק, נשתירו שם שלשה טפחים, שבהם שלשה גביעים וכפתור ופרח. נמצאו גביעים עשרים ושנים שמונה עשר לששה קנים, שלשה לכל אחד ואחד, וארבעה בגופה שלמנורה, הרי עשרים ושנים, ואחד עשר כפתורים ששה בששת הקנים, ושלשה בגופה שלמנורה, שהקנים יוצאים מהם, ושנים עוד במנורה, שנאמר משקדים כפתוריה, מעוט כפתורים שנים האחד למטה אצל הירף, והאחד בשלשת טפחים העליונים עם שלשת הגביעים, ותשעה פרחים היו לה ששה לששת הקנים, שנאמר (פסוק ג) בקנה האחד כפתור ופרח, ושלשה למנורה, שנאמר משקדים כפתוריה ופרחיה, ומיעוט פרחים שנים, ואחד האמור בפרשת בהעלותך (דמדבר טז) עד ירכה עד פרחיה, ואם תדקדק במשנה זו הכתובה למעלה, תמצאם כמנינם איש איש במקומו:

לכ וכפתור תחת שני הקנים. מתוך הכפתור היו הקנים נמשכים משני צדיה אלף ואלף. כך שנינו במלאכת המשכן (פיקו) גבהה שלמנורה שמונה עשר טפחים, הרגלים והפרח שלשה טפחים, הוא הפרח האמור בירף, שנאמר (דמדבר טז) עד ירכה עד פרחיה וטפחיים חלק, וטפח שבו גביע מהארבעה גביעים, וכפתור ופרח משני כפתורים ושני פרחים האמורים במנורה עצמה, שנאמר משקדים כפתוריה ופרחיה, למדנו שהיו בקנה שני כפתורים ושני פרחים לבד מן השלשה כפתורים, שהקנים נמשכין מתוכן, שנאמר וכפתור תחת שני הקנים, וגוי וטפחים חלק, וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו אלף ואלף נמשכים ועולים בנגד גבהה שלמנורה, וטפחיים חלק, וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו, וטפחיים חלק וטפח כפתור ושני קנים יוצאים ממנו ונמשכים ועולין

תפסיר רס"ג

לו) ואצנע להא סבע סרג. פאדי תסרג סרגהא. תצ"י אלי גהה' וגההא: לח) וכלבאתהא ומגאמרהא מן ד'הב כאלין: לט) מן בדריה ד'הב כאלין יצנעהא וגמיע הד'ה אלאניה: מ) ואנצ'ר דיאלד ואצנע כשכלה. אלדי אנת מורא פי אלגבל:

נגידא חדא דדהב דכי: לו) ועשית
את-נרתיה שבעה והעלה
את-נרתיה והאיר על-
עבר פניה: ותעביד ית
בוצינהא שבעה. ותדליק ית בוצינהא,
ויהוון מנהרין לקביל אפהא:
לח) ומלקחיה ומחתתיה

זהב טהור: וציבתהא ומחתיתהא דדהב דכי: לט) כפר זהב
טהור יעשה אתה את כל-הכלים האלה:
כפרא. ודהבא דכיא יעביד יתה. ית כל מניא האלין:
ב) וראה ועשה בתבניתם אשר-אתה מראה
בהר: וחזי ועביד. בדמותהון. דאת מתחזי בטורא: ס

— רס"י —

לט) כפר זהב טהור. שלא יהיה משקלה עם כל בליה אלא כפר, לא פחות ולא יותר, והכפר שלחול ששים מנה ושלקדש היה כפול, מאה עשרים מנה, והמנה הוא ליטרא ששוקלין בה כסף למשקל קולוני"א והם מאה זהובים, עשרים וחמשה סלעים והסלע ארבעה זהובים: «וראה ועשה. ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנורה של-אש: אשר אתה מראה. בתרגומו דאת מתחזי בטורא, אלו היה נקוד מראה בפת"ח, היה פתרונו אתה מראה לאחרים, עכשו שנקוד חטף קמ"ץ, פתרונו דאת מתחזי, שאחרים מראים לך, שהנקוד מפריד בין עשה לנעשה:

לו) את נרתיה. כמין בזבין שנותנין בתוכם השמן והפתילות: והאיר על עבר פניה. עשה ששת הנרות שבראשי הקנים, היוצאים מצדיה, מסבים כלפי האמצעי, כדי שיהיו הנרות כשתדליקם מאירים אל עבר פניה, מוסב אורם אל צד פני הקנה האמצעי, שהוא גוף המנורה: לו) ומלקחיה. הם הצבתיים העשויין לקח בהם הפתילה מתוך השמן לישבן ולמשכן בפי הנרות, ועל שם שלוקחים בהם קרויים מלקחים. וצבתהא שתרגם אנקלוס, לשון צבת, טיילי"א 6 זלעו: ומחתתיה. הם כמין בזבין קטנים, שחותה בהן את האפר שבגר בבקר בבקר, כשהוא מטיב את הנרות מאפר הפתילות, שדלקו הלילה וכבו, ולשון מחתה פויסדויר"א 6 זלעו [יעה], כמו (ישעיה ל יז) לחתות אש מיקוד:

תפסיר רס"ג

כֹּה ׀ וְאֵת־הַמִּשְׁכָּן

תַּעֲשֶׂה עֵשֶׂר יְרִיעַת שֵׁשׁ

מִשֹּׁר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן

וְתִלְעַת שְׁנֵי כְּרֻבִים מַעֲשֶׂה

חֹשֶׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ וְיֵת

מִשְׁכָּנָא תַעֲבִיד עֵשֶׂר יְרִיעֵן. דְּבוּץ שֹׁזֵר.

וְתַכְלָא וְאַרְגָּמָנָא וְצַבֵּעַ זְהוּרִי. צוֹרֵת

כְּרוּבִין. עוֹבֵד אוּמָן תַעֲבִיד יְתֵהוּן׃

אָרְךְ ׀ הִירִיעָה הָאֶחָת

שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בַּאֲמָה וְרַחֵב אַרְבַּע בַּאֲמָה

הִירִיעָה הָאֶחָת מֵדָה אֶחָת לְכָל־הִירִיעֹת׃

אוּרְבָא דִירִיעֵתָא חֲדָא. עֵשְׂרִין וְתַמְנֵי אַמְיִן. וּפּוֹתֵיא אַרְבַּע אַמְיִן.

דִירִיעֵתָא חֲדָא. מִשְׁחַתָּא חֲדָא לְכָל יְרִיעֵתָא׃ חֲמִשׁ הִירִיעֹת

תִּהְיִין חֲבֵרֹת אִשָּׁה אֶל־אֶחָתָהּ וְחֲמִשׁ יְרִיעֹת

חֲבֵרֹת אִשָּׁה אֶל־אֶחָתָהּ׃ חֲמִישׁ יְרִיעֵן. יֵהוּן מְלַפְפִין.

— רס"י —

מחט, אלא באריגה בשני בתלים, פרצוף
אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן, ארי מצד זה
ונשר מצד זה, וכמו שאורגין חגורות
של־משי, שקורין זלעז פיישי"ש: ג תהיין
חברות. תופרן במחט זו בצד זה, חמש
לבד וחמש לבד: אשה אל אחותה.
כך דרך המקרא לדבר בדבר שהוא
לשון נקבה, ובדבר שהוא לשון זכר אומר
איש אל אחיו, כמו שנאמר בכרובים
(שמות כ כ ט) ופניהם איש אל אחיו:

כֹּה וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֵשֶׂר יְרִיעֹת.
לְהִיזֹת לוֹ לָגַג וְלִמְחֻצוֹת מִחוּץ לְקִרְוֵי
שֵׁה־יְרִיעוֹת תְּלוּיֹת מֵאַחֲרֵיהֶן לְכִסּוֹתֵן׃ שֵׁשׁ
מִשֹּׁר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתִלְעַת שְׁנֵי. הָרִי
אַרְבַּע מִיָּנִין יָחַד בְּכֹל חוּט וְחוּט אֶחָד
שֵׁל־בְּשֵׁתִים וּשְׁלֹשָׁה שֵׁל־צֶמֶר, וְכֹל חוּט
וְחוּט כְּפֹל שֵׁשָׁה הָרִי אַרְבַּעַה מִיָּנִין, כִּשְׁתֵּן
שׁוֹרֵין יָחַד, עֵשְׂרִים וְאַרְבַּע כְּפָלִים לְחוּט׃
כְּרֻבִים מַעֲשֶׂה חֹשֶׁב. כְּרוּבִים הֵיוּ מְצוּיָרִין
בְּהֶם בְּאַרְיֵגְתֵן, וְלֹא בְּרִקְמָה שְׁהוּא מַעֲשֶׂה

תפסיר רס"ג

(ד) ואצנע ערי מן אסמאנגון.
 פי האשיה' אלשיקה אלואתדה.
 אלטרפא אלמתאלפה וכד'אך
 אצנע פי האשיה' אלשיקה
 אלמתאלפה אלת'אניה:
 (ה) כ'מסין ערוה. תצנע פי
 אלשיקה אלואתדה וכ'מסין
 ערוה. תצנע פי טרף אלשיקה.

חדא עם חדא. וחמיש יריען מלפון.
 חדא עם חדא: **ועשית ללאת
 תכלת על שפת היריעה
 האחת מקצה בחברת וכן
 תעשה בשפת היריעה
 הקיצונה במחברת**

השנית: ותעביד ענובין דתכלא. על ספתא דיריעתא חדא.
 מסטרא בית לופי. וכן תעביד בספתא דיריעתא. בסטרא
 בית לופי תנינא: **חמשים ללאת תעשה ביריעה
 האחת וחמשים ללאת תעשה בקצה היריעה
 אשר במחברת השנית מקבילת הללאת**

— רס"י —

עשרים ושמונה ורחבן ארבע, וכשחבר חמש
 יריעות יחד, נמצא רחבן עשרים, וכן
 החוברת השנית. והמשכן ארבו שלשים מן
 המזרח למערב, שנאמר עשרים קרש לפאת
 נגבה תימנה (פסוק יט) וכן לצפון, וכל קרש
 אמה וחצי האמה, הרי שלשים מן המזרח
 למערב. רחב המשכן מן הצפון לדרום עשר
 אמות. שנאמר (כו כג כג) ולירפתי המשכן
 ימה וגוי, ושני קרשים למקצעות הרי עשר.
 ובמקומם אפרשם למקראות הללו. נותן
 היריעות ארכן לרחבו שלמשכן, עשר
 אמות אמצעיות לגג חלל רחב המשכן,
 ואמה מכאן ואמה מכאן לעובי ראשי
 הקרשים שעבין אמה, נשתירו שש עשרה
 אמה, שמונה לצפון ושמונה לדרום מכסות

ד ללאת. ללוי"ט בלעז [שרוכים] וכן תרגם
 אנקלוס ענובין, לשון עניבה: **מקצה
 בחברת.** באותה יריעה שבסוף החבור,
 קבוצת חמשת היריעות קרויה חוברת: **וכן
 תעשה בשפת היריעה הקיצונה
 במחברת השנית.** באותה יריעה שהיא
 קיצונה, לשון קצה, כלומר לסוף החוברת:
כמקבילת הללאת אשה אל אחותה.
 שמור שתעשה הלולאות במדה אחת מכוננת
 הבדלתן זו מזו, וכמדתן ביריעה זו כן יהא
 בחברתה, כשתפרוש חוברת אצל חוברת,
 יהיו הלולאות שליריעה זו מכוננת כנגד
 לולאות שלזו. וזהו לשון מקבילות זו כנגד
 זו. תרגמו של נגד, קביל. היריעות ארכן

זולק הדקדוק: **ועשית ללאת תכלת.** השוא שבלמ"ד נע מפני הגעיא שקדם לו וכ"ה בכל
 התיגאן וברוב הדפוסים ושרשו לול והאל"ף נוספת:

תפסיר רס"ג

אִשָּׁה אֶל-אַחַת־הָאֵלֹהִים: חֲמִשִּׁיןעֲנוּבִין. תַּעֲבִיד בִּירֵיעָתָא חֲדָא. וְחֲמִשִּׁין
עֲנוּבִין. תַּעֲבִיד בְּסִטְרָא דִּירֵיעָתָא. דְּבֵית
לוֹפֵי תַנְיָנָא. מְכוּנָן עֲנוּבִיָּא. חֲדָא לְקַבִּיל**חֲדָא: דְּוַעֲשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קֶרְסִין****זָהָב וְחִבְרַתָּ אֶת-הִירֵיעָת****אִשָּׁה אֶל-אַחַת־הָאֵלֹהִים בִּקְרָסִים****וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: וְתַעֲבִיד.**

חֲמִשִּׁין פּוּרְפִין דְּדַהֲב. וְתַלְפִיף יָת

יֵרֵיעָתָא. חֲדָא עִם חֲדָא בְּפוּרְפִיָּא. וְיֵהִי מִשְׁכְּנָא חֶד: פְּ וַעֲשִׂיתָ

יֵרֵיעָת עֲזִים לְאֵהֶל עַל-הַמִּשְׁכָּן עֲשִׂיתִי-עֲשִׂרָה

יֵרֵיעָת תַּעֲשֶׂה אַתֶּם: וְתַעֲבִיד יֵרֵיעָן דְּמַעֲזִי. לְפָרְסָא עַל

מִשְׁכְּנָא. חֲדָא עֲשָׂרִי יֵרֵיעָן תַּעֲבִיד יְתַהוּן: חֲ אַרְבָּה | הִירֵיעָה

הָאֶחָת שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה וְרַחֵב אַרְבַּע בְּאֵמָה

— רס"י —

הַמְזוּרָח, וְתִשַׁע אַמּוֹת תְּלוּיֹת אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן,
וְהַכְּתוּב מְסִייעֵנוּ וְנִתְּתָ אֶת הַפְּרוֹכֶת תַּחַת
הַקְּרָסִים, וְאִם כְּדַבְּרֵי הַבְּרִייתָא הַזֹּאת,
נִמְצְאוּ פְרוֹכֶת מִשׁוֹכָה מִן הַקְּרָסִים וְלִמְעַרְב
אִמָּה: וְקֶרְסֵי זָהָב. פִּירֵמִיילִין זַלְעוּ וּמְכַנְיִסִין
רֵאשֵׁן אֶחָד בְּלוּלָאוֹת שְׁבַחֻבְרַת זֹו וְרֵאשֵׁן
אֶחָד בְּלוּלָאוֹת שְׁבַחֻבְרַת זֹו וּמְחַבְרָן בְּהוּן:
זֵירֵיעוֹת עֲזִים. מְנוּצָה שְׁלֵ-עֲזִים: לְאֵהֶל
עַל הַמִּשְׁכָּן. לְפָרוֹשׁ אוֹתָן עַל הִירֵיעוֹת
הַתַּחְתּוֹנוֹת: ח שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה. שְׁכֻשְׁנוֹתָן
אַרְבָּן לְרוֹחֵב הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שְׁנֵתָן אֶת
הָרֵאשׁוֹנוֹת, נִמְצְאוּ אֵלּוּ עוֹדְפוֹת אִמָּה מִכָּאן

קוֹמַת הַקְּרָסִים שְׁגָבְהוּן עֲשָׂר, נִמְצְאוּ שְׁתֵּי
אַמּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְגֻלוֹת. רְחֹבָן שְׁלֵירֵיעוֹת
אַרְבַּעִים אִמָּה, כְּשֶׁהוּן מְחַבְרוֹת עֲשָׂרִים אִמָּה
לְחֻבְרַת, שְׁלֹשִׁים מִזֵּן לְגַג הַלֵּל הַמִּשְׁכָּן
לְאַרְכוֹ וְאִמָּה כְּנֶגֶד עוֹבֵי רֵאשֵׁי הַקְּרָסִים
שְׁבַמְעָרְב, וְאִמָּה לְכִסּוֹת עוֹבֵי הָעֲמוּדִים
שְׁבַמְזוּרָח, שְׁלֹא הָיוּ קְרָסִים בְּמִזְרָח אֵלּא
אַרְבַּעַה עֲמוּדִים, שְׁהִמְסָף פְרוֹשׁ וְתֵלוּי בְּוִין
שְׁבָהוּן כְּמִין וִילוּן. נִשְׁתִּירוּ שְׁמוּנָה אַמּוֹת
הַתְּלוּיִין עַל אַחֲרֵי הַקְּרָסִים שְׁבַמְעָרְב וְשְׁתֵּי
אַמּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְגֻלוֹת. זֹו מְצָאֵתִי בְּבְרִיתָא
דְּאַרְבַּעִים וְתִשַׁע מִדּוֹת. אֲבָל בְּמִסְכַּת שַׁבַּת
(כֹּה ז) אֵין הִירֵיעוֹת מְכֻסּוֹת אֶת עֲמוּדֵי

תפסיר רס"ג

ארבעה אדרע. מסאחה
 ואחדה. לאחדוי עשר אלשקה:
 ט) וכייט אלכ'מס אלשקאק
 עלי חדה. ואלסת אלשקאק
 עלי חדה ואתני אלשקה
 אלסאדסה. אלי מא ילי וגה
 אלכ'בא: י) ואצנע כ'מסין
 ערוה. פי חאשיה אלשקה.
 אלטרפא אלמתאלפה. וכ'מסין
 ערוה פי חאשיה אלשקה.
 אלמתאלפה אלת'אניה:
 יא) ואצנע כ'מסין שצ'ץ' מן
 נחאס. ואדכל אלשצ'ץ' פי
 אלערי. וולף. (קרי: ואלף)
 אלכ'בא ויציר ואחדה:

הִירִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת

לְעִשְׂתֵי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת:

אורכא דיריעתא חדא. תלתין אמין.
 ופותיא ארבע אמין. דיריעתא חדא.
 משחתא חדא. לחדא עשרי יריען:

וְחִבְרַת אֶת־חֲמֹשׁ

הִירִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ

הִירִיעֹת לְבָד וְכַפְלֹת

אֶת־הִירִיעָה הַשְּׁשִׁית

אֶל־מוֹל פְּנֵי הָאֹהֶל: וְתִלְפִיף.

ית חמיש יריען לחוד. וית שית יריען

לחוד. ותעיף ית יריעתא שתיתיתא. לקביל אפי משכנא:

וְעִשְׂתֵי חֲמִשִּׁים לְלֹאֵת עַל שַׁפַּת הִירִיעָה

הָאֶחָת הַקִּיצָנָה בַּחֲבֵרַת וְחֲמִשִּׁים לְלֹאֵת עַל

שַׁפַּת הִירִיעָה הַחֲבֵרַת הַשְּׁנִיָּת: וְתַעֲבִיד חֲמִשִּׁין

ענובין. על ספתא דיריעתא חדא. בסטרא בית לופי. וחמשין ענובין.

על ספתא דיריעתא. דבית לופי תננינא: **וְעִשְׂתֵי קָרְסִי**

נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְהִבַּאת אֶת־הַקָּרְסִים בַּלְלֹאֵת

— רס"י —

הִירִיעָה הַשְּׁשִׁית. העודפת באלו העליונות
 יותר מן התחתונות: **אל מול פני האהל.**
 חצי רחבה הנה תלוי וכפול על המסך
 שבמזרח פנגד הפתח. דומה לכלה צנועה
 המכסה בצעיף על פנייה:

ואמה מכאן לכסות אחת מהשתי אמות.
 שושארו מגלות מן הקרשים, והאמה
 התחתונה שלקרוש, שאין היריעה מכסה
 אותו היא האמה התחובה בנקב האדן.
 שהאדנים גבהן אמה: ט **וכפלת את**

תפסיר רס"ג

וּחִבֵּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל וְהָיָה

אֶחָד: וְתַעֲבִיד. פּוֹרֵפִין דְּנַחֵשׁ חֲמִשִּׁין.

וְתַעֲלֵל יֵת פּוֹרֵפִיא בְּעֻנּוּבֵיא, וְתַלְפִּיף יֵת

מִשְׁבָּנָא וַיְהִי חֵד: יב וְסֵרַח הַעֲדֹף

בִּירֵיעַת הָאֹהֶל חֲצִי

הַיְרִיעָה הַעֲדֹפֶת תִּסְרַח

עַל אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן: וְסֵרַח

דִּיתִיר. בִּירֵיעַת מִשְׁבָּנָא. פְּלָגוֹת יְרֵיעַתָּא דִּיתִרָא. תִּסְרַח. עַל אַחֲרֵי

מִשְׁבָּנָא: יג וְהָאִמָּה מִזָּה וְהָאִמָּה מִזָּה בְּעֲדֹף

בְּאֹרֶךְ יְרֵיעַת הָאֹהֶל יִהְיֶה סְרוּחַ עַל־צַדֵּי

הַמִּשְׁכָּן מִזָּה וּמִזָּה לְכַסְתּוֹ: וְאִמְתָּא מִכָּא. וְאִמְתָּא מִכָּא

בְּדִיתִיר. בְּאֹרֶךְ יְרֵיעַת מִשְׁבָּנָא. יְהִי סְרִיחַ. עַל סְטְרֵי מִשְׁבָּנָא. מִכָּא

וּמִכָּא לְכַסְיוֹתֶיהָ: יד וְעָשִׂיתָ מַכְסָה לְאֹהֶל עֹרֹת

(יב) וְאִסְבֵּל אֶלְפֵּאצִּיל. מִן

שְׁקֵאֵן אֶלְכִּיבָא. וְהוּ נִצֵּף

אֶלְשִׁקָּה אֶלְפֵּאצִּילָה תִּסְבֵּלָהא

אֶלִּי מוֹכֵר אֶלְמִסְכָּן: (יג) וְדִרְאֵע

מִן הֵהָנָא. וְדִרְאֵע מִן הֵהָנָא

אֶלְפֵּאצִּיל. מִן טוֹל אֶלְשִׁקָּאֵן.

יְכוּן מִסְבֵּלָא עֲלֵי גֵאנְבֵי

אֶלְמִסְכָּן. מִן יְמִנָה וְיִסְרָה

לְגִ'שִׁיה: (יד) וְאֶצְנַע גִּטָּא

— רס"י —

הָאֹהֶל. שְׁהֵן עוֹדְפוֹת עַל אֹרֶךְ יְרֵיעוֹת

הַמִּשְׁכָּן שְׁתֵּי אַמּוֹת: יְהִי סְרוּחַ עַל צַדֵּי

הַמִּשְׁכָּן. לְצַפּוֹן וְלְדָרוֹם, כְּמוֹ שְׁפִירֵשְׁתֵּי

לְמַעְלָה. לְמִדָּה תוֹרָה דְרָף אֶרֶץ שִׁיחָא אָדָם

חָס עַל הַיְפָה: אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן. הוּא צַד

מִעֲרָבִי, לְפִי שְׁהַפְתָּח בְּמִזְרָח שְׁהֵם פְּנִיָּו,

וְצַפּוֹן וְדָרוֹם קְרוּיִין צְדָדִין לְיָמִין וְלְשִׁמְאֵל:

יְי מַכְסָּה לְאֹהֶל. לְאוֹתוֹ גַּג שְׁלִי־יְרֵיעוֹת

עוֹיִם עָשָׂה עוֹד מַכְסָּה אֶחָד שְׁלִי־עוֹרוֹת אֵילָם

מְאָדְמִים, וְעוֹד לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ מַכְסָּה עוֹרוֹת

תְּחָשִׁים, וְאוֹתָן מַכְסָּאוֹת לֹא הָיוּ מַכְסִּין אֲלֵא

אֶת הַגַּג, אֶרְכָּן שְׁלִשִׁים וְרַחְבָּן עָשָׂר, אֵלוּ

דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמֵיה, וְלְדְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה מַכְסָּה

יְי וְסֵרַח הַעֲדֹף בִּירֵיעַת הָאֹהֶל. עַל

יְרֵיעוֹת הַמִּשְׁכָּן. יְרֵיעוֹת הָאֹהֶל הֵן הַעֲלִיוֹנוֹת

שְׁלִי־עוֹיִם שְׁקֵרוּיִים אֹהֶל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּהֵן

(פְּסוּק ז') לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן, וְכֹל אֹהֶל הָאָמוֹר

בְּהֵן אֵינּוּ אֵלָא לְשׁוֹן גַּג, שְׁמֵאֵהִילוֹת וּמִסְכָּכוֹת

עַל הַתְּחַתּוֹנוֹת, וְהֵן הָיוּ עוֹדְפוֹת עַל

הַתְּחַתּוֹנוֹת חֲצִי הַיְרֵיעָה לְמַעֲרָב, שְׁהַחֲצִי

שְׁלִי־יְרֵיעָה אַחַת עָשְׂרָה הִיתְרָה, הִיָּה נְכַפֵּל אֶל

מוֹל פְּנֵי הָאֹהֶל, נִשְׁאָרוּ שְׁתֵּי אַמּוֹת רוּחַב

חֲצִיָּה עוֹדָף עַל רוּחַב הַתְּחַתּוֹנוֹת: תִּסְרַח עַל

אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן. לְכַסּוֹת שְׁתֵּי אַמּוֹת שְׁהָיוּ

מְגֻלּוֹת בְּקִרְשֵׁים: יג וְהָאִמָּה מִזָּה וְהָאִמָּה

מִזָּה. לְצַפּוֹן וְלְדָרוֹם: בְּעֲדֹף בְּאֹרֶךְ יְרֵיעַת

תפסיר רס"ג

לאלמסקן. גלוד כפאש אָדִים.
 וגטאא. מן גלוד דארש מן
 פוק: טו) ואצנע אלתכ'אתג
 לאלמסקן. מן כ'שב אלסנט
 קאימא: טז) טול כל תכ'תגה
 עשרה' אדרע. ודר'אע ונצף
 ערצ'הא: יז) ולהא ציראן
 מלסנאן. אחדהמא באיזא

**אֵילִם מְאֲדָמִים וּמְכֹסֶה
 עֶרְתַּת תְּחָשִׁים מְלֻמְעָלָה:
 וְתַעֲבִיד חוֹפָאָה לְמִשְׁכְּנָא. דְּמִשְׁכְּבֵי דְכָרִי
 מְסוּמְקִי. וְחוֹפָאָה. דְּמִשְׁכְּבֵי סִסְגוֹנָא
 מְלַעֲלָא: פ * (רביעי) ט"ד וְעֵשִׂית
 אֶת־הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי**

איש גורסים כאן המעשה בספר תימן

**שֹׁטִים עֹמְדִים: וְתַעֲבִיד יָת דְּפִיא לְמִשְׁכְּנָא. דְּאֵעִי שְׁטִין קִימִין:
 עֵשֶׂר אַמּוֹת אַרְךָ הַקְּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצֵי הָאֵמָה
 רַחֵב הַקְּרֶשׁ הָאֶחָד: עֵשֶׂר אַמּוּן אֹרְכָא דְדָפָא. וְאַמָּתָא
 וּפְלָגוֹת אַמָּתָא. פּוֹתִיא דְדָפָא חַד: שְׁתֵּי יָדוֹת לְקְרֶשׁ
 הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל־אַחַתָּה בֵּין תַּעֲשֶׂה**

— רס"י —

הקְרָשִׁים לְגוֹבַהּ הַכְּתָלִים קְרֶשׁ עַל קְרֶשׁ:
 טו עֵשֶׂר אַמּוֹת אַרְךָ הַקְּרֶשׁ. לְמַדְנּוּ שְׁגוּבָהוּ
 שְׁל־מִשְׁכַּן עֵשֶׂר אַמּוֹת: וְאַמָּה וַחֲצֵי הָאֵמָה
 רַחֵב. לְמַדְנּוּ אַרְכּוֹ שְׁלִמְשָׁכַן לְעֵשְׂרִים
 קְרָשִׁים, שְׁהִיוּ בְּצַפּוֹן וּבְדָרוֹם מִן הַמְּזוּרָח
 לְמַעְרָב, שְׁלִשִׁים אַמָּה: י שְׁתֵּי יָדוֹת לְקְרֶשׁ
 הָאֶחָד. הֵיכָּה חוֹרֵץ אֶת הַקְּרֶשׁ מְלֻמְטָה,
 בְּאַמְצָעוֹ בְּגוֹבַהּ אַמָּה, מִנִּיחַ רַבִּיעַ רַחְבּוֹ מִכָּאן
 וּרַבִּיעַ רַחְבּוֹ מִכָּאן, וְהֵן הֵן הַיָּדוֹת, וְהַחֲרִיץ
 חֲצִי רוֹחֵב הַקְּרֶשׁ בְּאַמְצָע, וְאוֹתָן הַיָּדוֹת
 מְכַנְּסִים בְּאֲדָנִים שְׁהִיוּ חֲלוּלִים, וְהָאֲדָנִים גְּבָהֻן
 אַמָּה וְיוֹשְׁבִים רְצוּפִים אַרְבָּעִים זָה אַצֵּל זָה,
 וְיָדוֹת הַקְּרֶשׁ, הַנּוֹכְנְסִים בְּחֻלָּל הָאֲדָנִים,
 חֲרוּצוֹת מְשֻׁלָּשֶׁת צְדִיקוֹ, רוֹחֵב הַחֲרִיץ כְּעוֹבֵי
 שְׁפַת הָאֲדָן, שְׁיִכְסֶה הַקְּרֶשׁ אֶת כָּל רֹאשׁ
 הָאֲדָן, שָׁאם לֹא כֵן נִמְצָא רֹחֵב בֵּין קְרֶשׁ

אֶחָד הֵיכָּה, חֲצִיו שְׁל־עוֹרוֹת אֵילִים מְאֲדָמִים,
 וְחֲצִיו שְׁל־עוֹרוֹת תְּחָשִׁים: טו וְעֵשִׂית אֶת
 הַקְּרָשִׁים. הֵיכָּה לוֹ לומר וְעֵשִׂית קְרָשִׁים,
 כְּמִזֶּה שְׁנֹאמַר בְּכָל דְּבַר וְדְבַר, וּמִזֶּה הַקְּרָשִׁים,
 מֵאוֹתָן הַעוֹמְדִין וּמִיְחָדִין לְכָף. יַעֲקֹב אָבִינוּ
 צָפָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְנִטַּע אַרְזִים בְּמִצְרַיִם,
 וּכְשִׁמַּת צִוָּה לְבָנָיו לְהַעֲלוֹתָם עִמָּהֶם כְּשִׁיצְאוּ
 מִמִּצְרַיִם, אָמַר לָהֶם, שְׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְצוּוֹת אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת מִשְׁכַּן בְּמִדְבָּר
 מְעֵצֵי שֹׁטִים, רְאוּ שִׁיְהִיו מְזֻמְנִים בְּיָדְכֶם. הוּא
 שִׁיסַּד הַבְּבִלִי בְּפִיּוֹט שְׁלוֹ טַס מִטַּע מְזוּרָזִים
 קוֹרוֹת בְּתִינּוֹ אַרְזִים, שְׁנַגְדְּרוּ לְהִיּוֹת מוֹכְנִים
 בְּיָדָם מִקֵּדָם לְכֵן: עֲצֵי שֹׁטִים עוֹמְדִים.
 אישטנטיצ"י טלעז שִׁידָא אַרְךָ הַקְּרָשִׁים וְקוֹף
 לְמַעֲלָה בְּקִירוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא תַעֲשֶׂה
 הַכְּתָלִים בְּקְרָשִׁים שׁוֹכְבִים לְהִיּוֹת רוֹחֵב

תפסיר רס"ג

לְכָל קָרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: תְּרִין

צִירִין. לְדָפָא חַד. מְשׁוּלְבִין. חַד לְקַבִּיל

חַד. בְּן תַּעֲבִיד. לְכָל דְּפִי מִשְׁכָּנָא:

וְעָשִׂיתָ אֶת-הַקָּרְשִׁים

לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קָרֶשׁ

לְפָאת נִגְבֵּה תִימְנָה: וְתַעֲבִיד

יָת דְּפִיא לְמִשְׁכָּנָא. עֶשְׂרִין דְּפִין. לְרוּחַ

עֵיבַר דְּרוּמָא: ^{יט} וְאַרְבַּעִים

אֲדָנִי-כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת

עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת-הַקָּרֶשׁ

הָאֶחָד לְשֵׁתֵי יְדֹתָיו וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת-הַקָּרֶשׁ

הָאֶחָד לְשֵׁתֵי יְדֹתָיו: וְאַרְבַּעִין סְמְכִין דְּכֶסֶף. תַּעֲבִיד. תַּחַת

עֶשְׂרִין דְּפִין. תְּרִין סְמְכִין. תַּחַת דְּפָא חַד לְתֵרִין צִירוּהֵי. וְתֵרִין סְמְכִין.

תַּחַת דְּפָא חַד לְתֵרִין צִירוּהֵי: ^כ וְלִצְלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית

לְפָאת צָפוֹן עֶשְׂרִים קָרֶשׁ: וְלִסְטַר מִשְׁכָּנָא. תִּנְיָנָא לְרוּחַ

צָפוֹנָא. עֶשְׂרִין דְּפִין: ^{כא} וְאַרְבַּעִים אֲדָנִיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי

אלאכיר. כדאך תצנע. בגמיע

תכיאתג אלמסכן: יח) ואצנע

תכיאתג אלמסכן. עשרין

תכיתגה. מן גהה' מהב אלגנוב:

יט) וארבעין קאעדה מן פציה.

תצנעהא תחת עשרין

אלתכיתגה. קאעדתין תחת כל

תכיתגה לציראהא: כ) ולגאנב

אלמסכן אלתאני. מן גהה'

מהב אלשמאל. עשרין

תכיתגה: כא) ולהא ארבעין

קאעדה מן פציה. קאעדתאן

— רס"י —

קריציהם שוים, זו כמדת זו, כדי שלא יהיו שתי ידות זו משוכה לצד פנים וזו משוכה לצד חוץ בעובי הקרש שהוא אמה. ותרגום של-ידות צירין, לפי שדומות לצירי הדלת הנכנסים בחורי המפתן: יש לפאת נגבה תימנה. אין פאה זו לשון מקצוע, אלא כל הרוח קרויה פאה, כתרגומו לרוח עבר דרומא:

לקרש בעובי שפת שני האדנים שיפסיקו ביניהם, וזהו שנאמר (לקמן כד) והיו תאמים מלמטה, שיחרוץ את צדי הידות, כדי שיתחברו הקרשים זה אצל זה: משלבת. עשויות כמין שליבות סלם, מבדלות זו מזו ומשפין ראשיהם לכנס בתוך חלל האדן כשליבה, הנכנסת בנקב עמודי הסלם: אשה אל אחתה. מכונות זו כנגד זו, שיהיו

תפסיר רס"ג

תחת כל תכיתגה: כב) ופי מוכר אלמספן ג'רבא. תצנע סת תכ'אתג: כג) ותכ'תגתאן תצנע. פי רפני אלמספן. פי אלזאויתין: כד) ותכון מעתדלה מן אספל. וגמיעא תכון מעתדלה מן פוק. בחלקה ואחדה. כד'אד יכון לאלרפנין

**אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד
וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ**

הָאֶחָד: וְאַרְבַּעִין סְמָכִיהוּן דְכַסָּף.
תְּרִין סְמָכִין. תַּחֲוֹת דְפָא חַד. וְתִרִין
סְמָכִין. תַּחֲוֹת דְפָא חַד:
כַּב וְלִירְכַתִּי הַמְשָׁכָן יִמָּה

תַּעֲשֶׂה שְׁשֶׁה קְרָשִׁים: וְלִסְפֵי מִשְׁכָּנָא מְעַרְבָא. תַּעֲבִיד
שְׁתָּא דְפִין: **כַּג וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לְמַקְצַעַת
הַמְשָׁכָן בִּירְכַתִּים:** וְתִרִין דְפִין תַּעֲבִיד. לְזוּיַת מִשְׁכָּנָא.
בְּסוּפְהוּן: **כַּד וְיִהְיוּ תְּאֵמִם מְלִמְטָה וְיִחָדּוּ יִהְיוּ
תְּמִים עַל-רֵאשׁוֹ אֶל-הַטְּבַעַת הָאֶחָת בֵּן יִהְיֶה**

— רס"י —

הַקֶּרֶשׁ בּוֹלֵט לְצִדּוֹ חוּץ לְיַד הַקֶּרֶשׁ לְכַסּוֹת
אֶת שְׁפַת הָאֶדָן, וְכֵן הַקֶּרֶשׁ שְׂאֲצֵלוֹ, וְנִמְצָאוּ
תּוֹאֲמִים זֶה לְזֶה. וְקֶרֶשׁ הַמַּקְצוֹעַ שְׁבִסְדָּר
הַמְעַרְב חָרוּץ לְרַחְבוֹ בְּעֵבּוֹ כְּנֶגֶד חָרִיץ
שְׁלִי-צֵד קֶרֶשׁ הַצְּפוּנִי וְהַדְּרוּמִי, כְּדִי שְׁלֹא
יִפְרִידוּ הָאֲדָנִים בִּינֵיהֶם: **וְיִחָדּוּ יִהְיוּ תְּמִים.**
כְּמוֹ תּוֹאֲמִים: **עַל רֵאשׁוֹ.** שְׁלִקְרָשׁ: **אֶל
הַטְּבַעַת הָאֶחָת.** כָּל קֶרֶשׁ וְקֶרֶשׁ הֵיחָד חָרוּץ
לְמַעַלָּה בְּרַחְבוֹ שְׁנֵי חָרִיצִין בְּשְׁנֵי צִדָּיו כְּדִי
עוֹבֵי טְבַעַת, וּמְכַנְסוּ בְּטְבַעַת אֶחָת, נִמְצָא
מִתְּאִים לְקֶרֶשׁ שְׂאֲצֵלוֹ. אֲבָל אוֹתָן טְבַעוֹת לֹא
יִדְעָתִי אִם קְבוּעוֹת הֵן אִם מְטוּלְטָלוֹת.
וּבְקֶרֶשׁ שְׁבִמְקָצוֹעַ הֵיחָד טְבַעַת בְּעוֹבֵי הַקֶּרֶשׁ
הַדְּרוּמִי וְהַצְּפוּנִי, וְרֵאשׁ קֶרֶשׁ הַמַּקְצוֹעַ
שְׁבִסְדָּר מְעַרְב נִכְנָס לְתוֹכוֹ, נִמְצָאוּ שְׁנֵי
הַכְּתָלִים מְחַבְּרִים: **בֵּן יִהְיֶה לְשְׁנֵיהֶם.** לְשְׁנֵי
הַקֶּרֶשִׁים שְׁבִמְקָצוֹעַ, לְקֶרֶשׁ שְׁבִסוּף צְפוּן

כַּד וְלִירְכַתִּי. לְשׁוֹן סוּף, כְּתַרְגוּמוֹ וְלִסְפֵי,
וּלְפִי שְׁהַפְתַּח בְּמִזְרַח, קְרוֹי הַמְזֻרַח פְּנִים,
וְהַמְעַרְב אַחֲזֵרִים, וְזֶהוּ סוּף, שְׁהַפְּנִים הוּא
הָרֵאשׁ: **תַּעֲשֶׂה שְׁשֶׁה קְרָשִׁים.** הָרֵי תִשַׁע
אֲמוֹת רוּחָב: **כַּג וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה
לְמַקְצַעַת.** אֶחָד לְמַקְצוֹעַ צְפוּנִית מְעַרְבִית
וְאֶחָד לְמְעַרְבִית דְּרוּמִית, כָּל שְׁמוֹנֶה קְרָשִׁים
בְּסִדָּר אֶחָד הֵן, אֲלֵא שְׂאֲלוֹ הַשְּׁנַיִם אֵינֶן
בְּחֻלְל הַמְשָׁכָן, אֲלֵא חָצִי אֶמְדָּה מִזֶּה וְחָצִי אֶמְדָּה
מִזֶּה נִרְאוֹת בְּחֻלְל לְהַשְׁלִים רַחְבוֹ לְעֵשֶׂה,
וְהָאֶמְדָּה מִזֶּה וְהָאֶמְדָּה מִזֶּה בְּאֹת כְּנֶגֶד אֲמַת
עוֹבֵי קְרָשֵׁי הַמְשָׁכָן, הַצְּפוּן וְהַדְּרוּם, כְּדִי
שְׂיִהָא הַמַּקְצוֹעַ מִבְּחוּץ שְׂוֵה: **כַּד וְיִהְיוּ.** כָּל
הַקֶּרֶשִׁים תּוֹאֲמִים זֶה לְזֶה מְלִמְטָה שְׁלֹא
יִפְסִיק עוֹבֵי שְׁפַת שְׁנֵי הָאֲדָנִים בִּינֵיהֶם
לְהַרְחִיקָם זֶה מִזֶּה. זֶהוּ שְׁפַרְשֵׁתִי (לְעִיל י') שְׂיִהָיוּ
צִירֵי הַיְדוֹת חָרוּצִים מִצְדֵיהֶן, שְׂיִהָא רוּחָב

תפסיר רס"ג

לְשֵׁנֵיהֶם לְשֵׁי הַמְקַצֵּעַת

יְהִיוּ: ויהוון מכונין מלרע. וכחדא. יהוון
מכונין על רישיהוון. לעזקתא חדא. פון
יהי לתרויהוון. לתרתין זוין יהוון:

וְהִיוּ שְׂמֹנֶה קָרְשִׁים

וְאֲדָנֵיהֶם כֶּסֶף שֵׁשֶׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנַי אֲדָנִים
תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד וְשְׁנַי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ

הָאֶחָד: ויהוון תמניא דפיין. וסמכיהוון דכסף. שתת עשר סמכין.
תריין סמכין. תחות דפא חד. ותריין סמכין. תחות דפא חד:

וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֵצִי שְׁטִים חֲמֵשֶׁה לְקָרְשֵׁי

צֵלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד: ותעביד עברי דאעי שטיין. חמשא.

— רס"י —

גפרדים זה מזה, שנאמר (פסוק כד) והיו
תואמים מלמטה וגוי. כך היא המשנה,
והפרוש שלה הצעתי למעלה בסדר
המקראות: **כו בריחם**. בתרגומו עברין ונלנו
איש כ"ה: **חמשה לקרשי צלע המשכן**.
אלו חמשה שלשה הן, אלא שהברית העליון
והתחתון עשוי משתי חתכות, זה מברית עד
חצי הכתל וזה מברית עד חצי הכתל, זה
נכנס בטבעת מצד זה וזה נכנס בטבעת מצד
זה, עד שמגיעין זה לזה, נמצאו שעליון
ותחתון שנים שהן ארבע, אבל האמצעי
ארבו כנגד כל הכתל ומברית מקצה הכתל
ועד קצהו, שנאמר (פסוק כח) והברית התיכון
וגוי מברית מן הקצה אל הקצה, שהעליונים
והתחתונים היו להן טבעות בקרשים להכנס
לתוכן שתי טבעות לכל קרש, משלשים
בתוף עשר אמות שלגובה הקרש, חלק
אחד מן הטבעת העליונה ולמעלה וחלק

ולקרש המערבי וכן לשני המקצועות:
כך והיו **שמונה קרשים**. הם האמורים
למעלה (פסוקים כג, כד) תעשה ששה קרשים
ושני קרשים תעשה למקצועות, נמצאו שמונה
קרשים בסדר מערבי. כך שנויה במשנת
מעשה סדר הקרשים במלאכת המשכן
(פסוק 6) היתה עושה את האדנים הלולים,
וחורץ את הקרש מלמטה רביע מכאן ורביע
מכאן, והחריץ חציו באמצע, ועשה לו שתי
ידות כמין שני חמוקין ולי גראה שהגרסא
כמין שני חוקין, כמין שתי שליבות סלם
המובדלות זו מזו ומשפות להכנס בחלל
האין בשליבה, הנכנסת בקרב עמוד הסלם,
והוא לשון משלבות. עשויות כמין שליבה,
ומכניסן לתוף שני אדנים, שנאמר (פסוק יט)
שני אדנים ושני אדנים, וחורץ את הקרש
מלמעלה אצבע מכאן ואצבע מכאן ונותן
לתוף טבעת אחת של-זהב כדי שלא יהיו

תפסיר רס"ג

אלמסכן אלוא אחד: כז) וכ'מסה'
אמהאג. לתכ'אתג גאנב
אלמסכן אלת'אני. וכ'מסה'
אמהאג לתכ'אתג גאנב
אלמסכן. לאלזאויתין פי
אלג'רב: כח) ואלמהג אל'אוסט
פי גוף אל'תכ'אתג. נאפד'. מן
אלטרף אלי' אלטרף: כט) וגש'
אל'תכ'אתג בד'הב. ואצנע
חלקהא מן ד'הב. מפאנא

לְדַפֵּי סֵטֶר מִשְׁפָּנָא חֹד: פו **וַחֲמִשָּׁה**
בְּרִיחֹם לְקִרְשֵׁי צִלְעֵ-
הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה
בְּרִיחֹם לְקִרְשֵׁי צִלְעֵ
הַמִּשְׁכָּן לִירְכָתַיִם יִמָּה:
וַחֲמִשָּׁא עֲבָרִין. לְדַפֵּי סֵטֶר מִשְׁפָּנָא
תַּנְיָנָא. וַחֲמִשָּׁא עֲבָרִין לְדַפֵּי סֵטֶר
מִשְׁפָּנָא. לְסוּפְהוֹן מַעֲרָבָא:

כח וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּתוֹךְ הַקִּרְשִׁים מִבְּרַח
מִן־הַקֶּצֶה אֶל־הַקֶּצֶה: וְעֲבָרָא מְצִיעָאָה בְּגוֹ דַּפְיָא. מַעֲבָרָא
מִן סִיפֵי לְסִיפֵי: כט **וְאֶת־הַקִּרְשִׁים תַּצְפֶּה זָהָב**
וְאֶת־טַבְּעוֹתֵיהֶם תַּעֲשֶׂה זָהָב בְּתַיִם לְבְּרִיחֹם
וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחֹם זָהָב: וְיָת דַּפְיָא תַּחֲפֵי דְהַבָּא.

— רס"י —

במלאכת המשכן (פיק 6): כט בְּתַיִם לְבְּרִיחֹם.
הטבעות, שתעשה בהן, יהיו בְּתַיִם לְהַכְנִיס
בְּהֵן הַבְּרִיחִים: וְצִפִּיתָ אֶת הַבְּרִיחֹם זָהָב.
לא שהיה הזהב מדבק על הברִיחִים, שאין
עליהם שום צפוי, אלא בקרש היה קובע
כְּמִין שְׁנֵי פִיפִיּוֹת שֶׁל־זָהָב כְּמִין שְׁנֵי סְדָקֵי
קְנָה חֲלוּל, וְקוֹבְעֵן אֶצֶל הַטַּבְּעוֹת לְכָאן וּלְכָאן
אֲרַכְן מִמֵּלֵא אֶת רוֹחַב הַקֶּרֶשׁ מִן הַטַּבְּעַת
לְכָאן וּמִמְנָה לְכָאן וְהַבְּרִיחַ נִכְנָס לְתוֹכוֹ
וּמִמְנָה לַטַּבְּעַת וּמִן הַטַּבְּעַת לְפָה הַשְּׁנִי,
נִמְצָאוּ הַבְּרִיחִים מְצִפִּין זָהָב, כְּשֶׁהֵן תְּחוּבִין
בְּקִרְשֵׁים, וְהַבְּרִיחִים הִלְלוּ מִבְּחוּץ הָיוּ
בּוֹלְטוֹת וְהַטַּבְּעוֹת וְהַפִּיפִיּוֹת לֹא הָיוּ נִרְאוֹת
בְּתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן אֲלֵא כָּל הַכֹּתֵל חֲלָק מִבְּפָנָיִם:

אחד מן התחתונה ולמשה, וכל חלק הוא
רביע אורך הקרש, ושני חלקים בין טבעת
לטבעת, כדי שיהיו כל הטבעות מְכוּונוֹת זו
כנגד זו. אבל לברִיחַ הַתִּיכּוֹן אין טבעות,
אלא הקרשים נְקוּבִין בְּעֵבְרֵין וְהוּא נִכְנָס בָּהֶם
דָּרָךְ הַנְּקָבִים שֶׁהֵם מְכוּנִין זֶה מול זֶה, וְזֶהוּ
שֶׁנֶּאֱמַר בְּתוֹךְ הַקִּרְשִׁים. הַבְּרִיחִים הָעֲלִיוֹנִים
וְהַתְּחוּבִים שְׁבַצְפוֹן וְשֶׁבְּדָרוֹם אֲוֶרְךָ כָּל
אֶחָת חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר אַמָּה, וְהַתִּיכּוֹן אֲרַכּוּ
שְׁלֹשִׁים אַמָּה, וְזֶהוּ מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה, מִן
הַמִּזְרָח וְעַד הַמַּעֲרָב, וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים
שְׁבַמְעָרֵב אֲוֶרְךָ הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחוּבִים שֶׁשׁ
אֲמוֹת וְהַתִּיכּוֹן אֲרַכּוּ שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה כְּנָגֵד
רוֹחַב שְׁמוֹנֶה קִרְשִׁים, כִּי הִיא מִפְּרִשֶׁת

וַיִּהְיוּ דְהָבָא, עַל אַרְבַּעַה סָמְכִין דְכֶסֶף:
לג וַנִּתְּתָה אֶת־הַפְּרֻכָּת
תַּחַת הַקְּרָסִים וְהִבֵּאתְ
שָׁמָּה מִבֵּית לַפְּרֻכָּת אֶת
אַרוֹן הָעֵדוּת וְהַבְּדִילָה
הַפְּרֻכָּת לְכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ
וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים: וַתִּתֵּן
יְת פְּרוּכְתָא תַּחֲת פּוּרְפִיָּא. וַתַּעֲלֵל
לְתַמָּן מִגִּזּוֹ לְפְרוּכְתָא. יְת אַרְוֵנָא
דְסִהְדוּתָא. וַתַּפְרִישׁ פְּרוּכְתָא לְכוּן. בֵּין
קוּדְשָׁא, וּבֵין קֹדֶשׁ קוּדְשֵׁי־א: לד וַנִּתְּתָה

תפסיר רס"ג

מג'שאה ד'הב. וזראפינהא
 ד'הב. עלי' ארבעה קואעד מן
 פצ'ה: לג) ועלק אלסגף תחת
 אלשצ'ץ. ואדכיל הנאך מן
 דאכיל אלסגף. צנדוק
 אלשהאודה. ויפצל אלסגף לכם.
 בין אלקדס. ובין כאין
 אלאקדאס: לד) ואגעל אל
 ג'שא. עלי' צנדוק אלשהאודה.
 פי כאין אלאקדאס:
 לה) ואגעל אלמאידה כארג
 אלסגף. ואלמנארה בתיאלהא.
 אלי' גאנב אלמסכן אלג'נובי.
 ואלמאידה. אגעלהא אלי' גאנב
 אלשמאל: לו) ואצנע סתרא

אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אַרְוֵן הָעֵדוּת בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:
וַתִּתֵּן יְת כְּפוּרְתָא. עַל אַרְוֵנָא דְסִהְדוּתָא. בְּקֹדֶשׁ קוּדְשֵׁי־א:
לה וְשַׁמְתָּ אֶת־הַשְּׁלֶחַן מִחוּץ לַפְּרֻכָּת וְאֶת־
הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשְּׁלֶחַן עַל צֵלַע הַמִּשְׁכָּן תִּימְנָה
וְהַשְּׁלֶחַן תִּתֵּן עַל־צֵלַע צָפוֹן: וַתִּשׂוּי יְת פְּתוּרָא מִבְּרָא
לְפְרוּכְתָא. וְיְת מְנֹרְתָא לְקַבִּיל פְּתוּרָא. עַל סֵטֵר מִשְׁכְּנָא דְרוּמָא.
וּפְתוּרָא. תִּתֵּן עַל סֵטֵר צָפוֹנָא: לו וְעָשִׂיתָ מִסָּךְ לַפֶּתַח

— רס"י —

לכ ושמת את השלחן. שלחן בצפון. משוף
 מן הכתל הצפוני שתי אמות ומחצה. ומנורה
 בדרום משוכה מן הכתל הדרומי שתי אמות
 ומחצה. ומזבח הזהב נתון כנגד אייר שבין
 שלחן למנורה. משוף קמעא כלפי המזרח.

זולק הדקדוק: **לג וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכָּת.** תיבת והבדילה מלרע שלא כמשפט (מהר"ם):

תפסיד רס"ג

הָאֵהָל תְּכַלֵּת וְאֶרְגְּמוּן

וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר

מַעֲשֵׂה רֶקֶם: וְתַעֲבִיד פְּרָסָא

לְתַרְע מִשְׁפָּנָא. תְּכַלֵּא וְאֶרְגְּוֹנָא. וְצַבַּע

זְהוּרִי וּבּוּץ שְׁזִיר. עוֹבֵד צִיִּיר:

וְעֵשִׂית לְמִסְךְ חֲמֹשֶׁה

עֲמוּדֵי שְׁטִים וְצִפִּית אֹתָם

זָהָב וְוִיהֶם זָהָב וְיִצְקָת

לָהֶם חֲמֹשֶׁה אֲדָנִי נְחֹשֶׁת:

וְתַעֲבִיד לְפָרָסָא. חֲמֹשָׁא עֲמוּדֵי שְׁטִין.

וְתַחֲפִי יִתְהוֹן דְּהַבָּא. וְוִיהוֹן דְּהַבָּא. וְתַתִּיךְ לְהוֹן. חֲמֹשָׁא סְמִכִין דְּנְחֹשָׁא:

ס **שְׁטִים** בספרי תימן **(ששי)** כֹּז * וְעֵשִׂית אֶת־הַמִּזְבֵּחַ

עֵצֵי שְׁטִים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת

רֹחַב רְבֹועַ יְהִיָּה הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁלְשׁ אַמּוֹת קֹמְתוֹ:

וְתַעֲבִיד יָת מִדְּבַחָא דְאֵעֵי שְׁטִין. חֲמִישׁ אַמִּין אֹרְכָא וְחֲמִישׁ אַמִּין

פּוֹתֵיא. מְרֹבַע יְהִי מִדְּבַחָא. וְתִלַּת אַמִּין רֹמְיָה: ^ב וְעֵשִׂית

קִרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פְּנֵיתָיו מִמְּנוֹ תִהְיֶינָה קִרְנֹתָיו

— רס"י —

(אייז 6 י) שְׁכֵת בְּעֵדוֹ, לְשׁוֹן מִגֵּן: קוֹמְתוֹ. דְּבָרִים כְּכַתְּבֵן, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר נֶאֱמַר כָּאֵן רְבֹועַ, וְנֶאֱמַר בְּפָנִימֵי רְבֹועַ, מַה לְהִלְךְ גְּבָהוּ פִי שְׁנַיִם כְּאַרְכּוֹ, אִף כָּאֵן גְּבָהוּ פִי שְׁנַיִם כְּאַרְכּוֹ. וּמַה אָנִי מְקַיֵּם וְשִׁלְשׁ אַמּוֹת קוֹמְתוֹ, מִשְׁפַּת סוֹבֵב וּלְמַעְלָה: ^ב מִמְּנוֹ תִהְיֶינָה קִרְנֹתָיו. שְׁלֹא יַעֲשֶׂם לְבָדָם וַיַּחֲבֵרֵם בּוֹ:

לְבָאָב אֶלְכִיבָא. מִן אֶסְמָאֲנִגּוֹן וְאֶרְגְּוֹאן. וְצַבֵּי קֶרְמִז וְעֶשֶׂר מִשְׁזוּר. צַנְעָה רֶאקֶם: (לו) וְאַצְנַע לְאַלְסֵתֵר. כִּימְסָה עֶמֶד מִן סִנֵּט. וְגִשְׁהָא בְּדִיָּהַב. וְזֶרְאִפִּינְהָא דִּיָּהַב. וְצִגֵי לְהָא. כִּימְסָה קְוֹאֶעֶד מִן נְחָאס: כֹּז (א) וְאַצְנַע מְדִיבַח אֶלְקֶרָאבִין מִן כִּישַׁב אֶלְסִנֵּט. כִּימְסָה אֶדְרֵע טוֹלָה. וְכִימְסָה אֶדְרֵע עֶרְצָה וְלִיכּוֹן מְרַבְּעָא. וְתִלְאֲתִיָּה אֶדְרֵע סְמִכָה: (ב) וְאַצְנַע אֶרְכָּאֲנָה. עֲלֵי אֶרְבַּע גְּהָאֲתָה. מִנְה תִכּוֹן

תפסיר רס"ג

ארכאנה וג'שה בנחס: ג) ואצנע צנאנה לרמאדה. ומג'ארפה וכ'ראנבה ומנאשלה ומגאמרה. וגמיע אניתה אצנעהא מן נחאס: ד) ואצנע לה סרדא. עלי צנעה' אלשבכה מן נחאס. ואצנע עלי אלשבכה. ארבע חלק מן נחאס. פי ארבע אטראפהא.

וְצִפִּית אֶתְּךָ אֶתְּךָ נְחֹשֶׁת: וְתַעֲבִיד

קרנוהי. על ארבע זויתיה. מניה יהוין קרנוהי. ותחפי יתיה נחשא:

וְעֲשִׂית סִירְתִּי לְדִשְׁנוּ

ויעיו ומזרקתיו ומזלגתיו

ומחתתיו לכל-כליו תעשה

נְחֹשֶׁת: וְתַעֲבִיד פְּסַכְתֵּי־רֹתִיָּה לְמִסְפֵּי

קטמיה. ומגרופיתיה ומזרקוהי. וצנוריתיה ומחתיתיה. לכל מנוהי

תַּעֲבִיד נְחֹשֶׁא: וְעֲשִׂית לּוֹ מִכְּבָר מַעֲשֵׂה רִשֶׁת

נְחֹשֶׁת וְעֲשִׂית עַל-הָרִשֶׁת אַרְבַּע טַבַּעַת

נְחֹשֶׁת עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו: וְתַעֲבִיד לִיָּה סְרָדָא. עוֹבָד

מְצַדְתָּא דְנְחֹשֶׁא. וְתַעֲבִיד עַל מְצַדְתָּא. אַרְבַּע עֲזָקוֹן דְנְחֹשֶׁא.

— רס"י —

הקדורה של מתכת דק ולו בית יד, וזלשו וידיי: ומזרקתיו. לקבל בהם דם הזבחים: ומזלגתיו. כמין אנקליות כפופים, ומכה בהם בבשר ונתחבים בו ומתפך בהן על גחלי המערכה שיהא ממחר שרפתן וזלשו קרוויני"ש [אנקולים] ובלשון חכמים צנוריות: ומחתתיו. בית קבול יש להם לטול בהן גחלים מן המזבח לשאתם על מזבח הפנימי לקטרת, ועל שם חתיתן קרויים מחתות, כמו (ישעי' ל יד) לחותת אש מיקוד, לשון שאיבת אש ממקומה, וכן (משלי כז) היתהתה איש אש בחיקו: לכל כליו. כמו כל כליו: ד מכבר. לשון כברה, שקויו קריב"א כמין לבוש עשוי לו למזבח, עשוי חורין חורין כמין רשת. ומקרא זה מסודר וכה פתרונו ועשית לו מכבר נחשת מעשה רשת:

וְצִפִּית אֶתְּךָ אֶתְּךָ נְחֹשֶׁת. לכפר על עזות מצח, שנאמר (ישעי' מח ז) ומצחק נחושה: ג סירתיו. כמין יורות: לדשנו. להסיר דשנו לתוכם, והוא שתרגם אנקלוס למספי קטמיה, לספות הדשן לתוכם, כי יש מלות בלשון עברית מלה אחת מתחלפת בפתרון לשמש בגין וסתירה, כמו (סכליס פ י) ותשרש שרשיה, (איז כ ג) אגיל משריש. וחלופו (סס לא יז) ובכל תבואתי תשרש. וכמוהו (ישעי' יז) בסעיפיה פריה, וחלופו (סס י לג) מסעף פארה, מפשח סעיפיה, וכמוהו (ירמיה נ יז) וזה האחרון עצמו, שבר עצמיו, וכמוהו (מל"א כא יג) ויסקלחו באבנים, וחלופו (ישעי' סז י) סקלו מאבן, הסירו אבניה, וכן (סס כ ז). ויעקוהו ויסקלחו, אף כאן לדשנו להסיר דשנו וזלשו אישנדי"י: ויעיו. כתרגומו, מגרפות שנוטל בהם הדשן, והן כמין כסוי

תפסיר רס"ג

על ארבעה סטרוהי: ה ונתתה
 אתה תחת כרכב המזבח
 מלמטה והיתה הרשת עד
 חצי המזבח: ותתין יתה. תחות.
 סוביבא דמדבחה מלרע. ותהי
 מצדתא. עד פלגות מדבחה: וועשית בדים למזבח בדי
 עצי שטים וצפית אתם נחשת: ותעביד אריחיא
 למדבחה. אריחי דאעי שטין. ותחפי יתהון נחשא:
 והובא את-בדיו בטבעת והיו הבדים

(ה) ואגעלהא. תחת שרגב
 אלמד'בח מן אספל. פתבלג
 אלי נצפה: (ו) ואצנע דהוקא
 לאלמד'בח מן כ'שב אלסנט.
 וג'ש'דא בנחאס: (ז) ואדכיל
 אלדהוק פי אלחלק. ותפון עלי

— רס"י —

אמה, והוא היה סימן לחצי גבהו להבדיל
 בין דמים העליונים לדמים התחתונים.
 וכנגדו עשו למזבח בית עולמים חגורת
 חוט הסקרא באמצעו. וכבש שהיו עולין בו
 אף על פי שלא פרושו בענני זה, כבר
 שמענו בפרשת (לעיל כ כ) מזבח אדמה
 תעשה לי (לעיל כ כז) ולא תעלה במעלות,
 לא תעשה לי מעלות בכבש שלו אלא
 כבש חלק למדנו שהיה לו כבש, כך שנינו
 במכילתא. ומזבח אדמה הוא מזבח
 הנחשת שהיו ממלאין חללו אדמה במקום
 חגיתן. והכבש היה בדרום המזבח מבדל מן
 המזבח מלא חוט השערה, ורגליו מגיעין עד
 אמה סמוך לקלעי החצר שבדרום, כדברי
 האומר עשר אמות קומתו. וכדברי האומר
 דברים ככתבן שלש אמות קומתו לא
 היה אורך הכבש אלא עשר אמות,
 כך מצאתי במשנת מ"ט מדות, וזה שהיה
 מבדל מן המזבח מלא החוט, במסכת זבחים
 (סז ז) למדוה מן המקרא: **בטבעת.**
 בארבע טבעות שנעשו למכבר:

כרכב המזבח. סובב, כל דבר המקיף
 סביב בעגול קרוי כרכוב, כמו ששינינו בהכל
 שוחטין (חולין כה 6) אלו הן גלמי כלי עץ, כל
 שעתידי לשוף ולכרכב, והוא כמו שעושין
 חריצין עגולין בקרשי דפני התבות וספסלי
 העץ, אף למזבח עשה חריץ סביבו והיה
 רחבו אמה בדפנו לנוי והוא לסוף שש אמות
 של-גבהו, כדברי האומר גבהו פי שנים
 כארבו, הא מה אני מקים ושלש אמות
 קומתו, משפת סובב ולמעלה. אבל סובב
 להלוף הכהנים לא היה למזבח הנחשת
 אלא על ראשו לפנים מקרנותיו, וכן שנינו
 בזבחים (סז ז) איזהו כרכוב, בין קרן
 לקרן ולפנים מהן אמה של-הלוף רגלי
 הכהנים, ושתי אמות הללו קרויים כרכוב.
 ודקדקנו שם והפתיב תחת כרכוב המזבח
 מלמטה, למדנו שהכרכוב בדפנו הוא ולבוש
 המכבר תחתיו. ותיריך המתריך תרי הווי, חד
 לנוי וחד לפנהנים דלא ישתרגו. זה שבדופן
 לנוי היה ומתחתיו הלבישו המכבר והגיע
 רחבו עד חצי המזבח. נמצא שהמכבר רחב

תפסיר רס"ג

גאנְבִי אֶלְמִדְבַח אֲדִיא חֶמְל: ח) וְאַצְנֵעָה אֶלְוֹאחָא מְגוּפָה. כְּמֵא אֹרִית פִּי אֶלְגָּבֵל כְּדֹאדְךָ יִצְנֵעוּ: ט) וְאַצְנֵעַ צְרֹאדְךָ אֶלְמִסְכֵּן. מִן גְּהֵה' מִתֵּב אֶלְגָּנֹב. קְלוֹעַ לֹאֲצְרֹאדְךָ מִן עֶשֶׂר מִשׁוֹזֵר. מֵאִיה' דְּרֹאעַ טוֹלְהָא. פִּי אֶלְגָּתָה אֶלְוֹאחֲדָה: י) וְעִמְדָהָא עֶשְׂרִין. וְקוֹאעֲדָהָא עֶשְׂרִין מִן נְחָאס. וְזֵרֵאפִין

עַל-שְׁתֵּי צִלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ
בְּשֵׂאת אֹתוֹ: וְנִעִיל יָת אֲרִיחוֹהִי
בְּעִזְקָתָא. וְיִהוֹן אֲרִיחֵיָא. עַל תְּרִין סְטְרֵי
מִדְּבַחָא בְּמִטְל יִתִּיה: ח נְבוֹב
לְחַת תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר
הָרָאָה אֶתְךָ בְּהָר בֵּן
יַעֲשׂוּ: חֲלִיל לִוְחִין תַּעֲבִיד יִתִּיה.

כְּמֵא דְאֲחֹזִי יִתְךָ בְּטוֹרָא בֵּן יַעֲבֹדוּן: ס **שְׁבִיעִי** **בְּסֵפֶר** **תִּיטֵן** **(שְׁבִיעִי)**
וְעָשִׂיתָ אֵת חֲצֵר הַמִּשְׁכָּן לְפֶאת נֶגְב־תֵּימָנָה
קִלְעִים לְחֲצֵר שֵׁשׁ מִשׁוֹזֵר מֵאָה בְּאֵמָה אֶרְךָ
לְפֶאת הָאֲחָת: וְתַעֲבִיד. יָת דְּרַת מִשְׁכְּנָא. לְרוּחַ עֵיבֵר דְּרוּמָא.
סְרְדֵי לְדְרָתָא דְּבוּץ שְׁזִיר. מֵאָה אֲמִין אֹרְכָא. לְרוּחָא חֲדָא:
וְעִמְדֵי עֶשְׂרִים וְאֲדָנִיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וְוִי

— רס"י —

הָאֶרֶץ וְהַעֲמוּדִים תְּקוּעִים לְתוֹכָן הִיָּה עוֹשֶׂה
כְּמִין קוֹנְדִסִין שְׁקוּרִין פּלִישׁ זֵלַט אַרְכָּן שֵׁשׁ
טְפָחִים וְרַחְבֵּן שְׁלֹשָׁה וְטַבַּעַת נְחֹשֶׁת קְבוּעָה
בּוּ בְּאֲמָצְעוֹ, וְכוּרְךָ שְׁפַת הַקִּלְעַ סְבִיבוּ
בְּמִיתְרִים כְּנֶגֶד כָּל עֲמוּד וְעֲמוּד, וְתוֹלָה
הַקוֹנְדִס דְּרָךְ טַבַּעְתוֹ בְּאוּנְקָלִיּוֹת שְׁבַעֲמוּד
הַעֲשׂוֹי כְּמִין ו"ו, רֹאשׁוֹ וְקוֹף לְמַעְלָה וְרֹאשׁוֹ
אֶחָד תְּקוּעַ בְּעֲמוּד, כְּאוֹתָן שְׁעוֹשִׂין לְהַצִּיב
דְּלַתוֹת שְׁקוּרִין גּוּמִישׁ זֵלַט וְרַחֲב הַקִּלְעַ תְּלוֹי
מִלְמַשָּׁה, וְהִיא קוֹמַת מְחִיצוֹת הַחֲצֵר:
וְוִי הַעֲמוּדִים. הֵם הָאוּנְקָלִיּוֹת:

ח נְבוֹב לְחַת. כְּתִרְגוּמוֹ חֲלִיל לִוְחִין. לִוְחוֹת
עֲצֵי שֵׁטִים מִכָּל צֶדֶד וְהַחֲלָל בְּאֲמָצְעוֹ, וְלֹא יִהְיֶה
כְּלוּ עַץ אֶחָד שִׁיחָא עָבִיו חֲמֵשׁ אֲמוֹת עַל
חֲמֵשׁ אֲמוֹת כְּמִין סֶדֶן: ט קִלְעִים. עֲשׂוּיִין
כְּמִין קִלְעֵי סְפִינָה נְקִבִים וְנְקִבִים מַעֲשֶׂה
קְלִיעָה וְלֹא מַעֲשֶׂה אוֹרֵג וְתִרְגוּמוֹ סְרְדִין
כְּתִרְגוּמוֹ שְׁלִמְכָבֵר הַמְתוֹרָגִם סְרְדָא לְפִי
שְׁחָן מְנַקְבִין כְּכַבְרָה: לְפֶאת הָאֲחָת. כָּל
הָרוּחַ קְרוֹי פֶּאָה: י וְעִמְדֵי עֶשְׂרִים. חֲמֵשׁ
אֲמוֹת בֵּין עֲמוּד לְעֲמוּד: וְאֲדָנִיהֶם.
שְׁלֵשׁ-עֲמוּדִים נְחֹשֶׁת, הָאֲדָנִים יוֹשְׁבִים עַל

זֶלְק הַדְּקָדוּק: בְּשֵׂאת אֹתוֹ. בֵּא בְּשׂוֹא לְהַקֵּל עַל קְרִיאַת הָאֵלִיף כִּי מִשְׁפָּטוֹ עַל מִשְׁקַל
הָאֲחֵרִים חֲסֵרֵי הַפ"א. שֵׂאת עַל מִשְׁקַל גֶּשֶׁת (מְהַר"ם):

תפסיר רס"ג

וְהַעֲמִידִים וְחֲשִׁיקֵיהֶם כְּסָף:וְעַמּוּדוֹהֵי עֲשָׂרִין. וְסַמְכֵיהוֹן עֲשָׂרִין
דְּנַחֲשָׂא. וְוֵי עַמּוּדֵיָא. וְכַבּוּשִׁיהוֹן כְּסָף:**וְזָכֹן לַפֶּאֶת עֶפּוֹן בְּאַרְבֵּי****קִלְעִים מֵאָה אַרְבֵּי** (כ' ועמדו)**וְעַמּוּדָיו עֲשָׂרִים וְאַדְנִיָּהֶם****עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוֵי הַעֲמִידִים****וְחֲשִׁיקֵיהֶם כְּסָף:** וְזָכֹן לְרוּחַ עֶפּוֹנָא

בְּאוּרְכָא. סְרְדֵי מֵאָה אוּרְכָא. וְעַמּוּדוֹהֵי

עֲשָׂרִין. וְסַמְכֵיהוֹן עֲשָׂרִין דְּנַחֲשָׂא. וְוֵי

וְרֹחַב הַחֲצֵר לַפֶּאֶת-יָם**קִלְעִים חֲמִשִּׁים אֲמָה עֲמִדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנִיָּהֶם****עֲשָׂרָה:** וּפּוֹתֵיָא דְדֶרְתָא לְרוּחַ מְעַרְבָא. סְרְדֵי חֲמִשִּׁין אַמִּין. עַמּוּדֵיהוֹן**עֲשָׂרָה. וְסַמְכֵיהוֹן עֲשָׂרָה:** וְרֹחַב הַחֲצֵר לַפֶּאֶת קִדְמָה**מְזֻרְחָה חֲמִשִּׁים אֲמָה:** וּפּוֹתֵיָא דְדֶרְתָא. לְרוּחַ קִדְמוּא**מְדֻנְחָא חֲמִשִּׁין אַמִּין:** וְחֲמִשׁ עֲשָׂרָה אֲמָה קִלְעִים

אלעמד. וטלאהא פציה.

(יא) ופדיאד פי גהה אלשמאל

פי אלטול. קלוע טולהא מאיה

דראע. ועמדהא עשרין.

וקואעדהא עשרין מן נחאס.

וקראפין אלעמד. וטלאהא

פציה: יב) וערץ אלצראדק מן

גהה אלגרב. קלוע כמסין

דראע. עמדהא עשרה.

וקואעדהא עשרה: יג) וערץ

אלצראדק. מן גהה אלשרק

כמסין דראע: יד) מנהא

כמסה עשר דראע קלוע

עמודיא. וכבושיהון כסף:

— רס"י —

אנקלוס (דכייס יא כז) הים האחרון ימא
מערבא: חמשים אמה. אותן חמשים
אמה לא היו סתומים בלם בקלעים, לפי
שם הפתח. אלא חמש עשרה אמה
קלעים לכתף הפתח מכאן, וכן לכתף
השנית, נשאר רחב חלל הפתח בינתים
עשרים אמה וזה שנאמר (פסוק טז) ולשער
החצר מסך עשרים אמה, וילון למסך כנגד
הפתח עשרים אמה ארץ ברחב הפתח:

וְחֲשִׁיקֵיהֶם. מקפין היו העמודים בחוטי כסף
סביב. ואיני יודע אם על פני כלן, אם
בראשם, אם באמצעם. אף יודע אני שחשוק
לשון חגורה, שכן מצינו בפילגש בגבעה
(סופטים יט יז) ועמו צמד חמורים חבושים,
תרגומו חשוקים: יג לפאת קדמה מזרחה.
פני המזרח קרוי קדם, לשון פנים. אזור לשון
אזורים, לפיכך המזרח קרוי קדם שהוא
פנים, ומערב קרוי אזור, כמו דתרגם

תפסיר רס"ג

לאִלְכֶם. עֲמִידָהּ תִּלְאֲתֶיהָ.
 וְקִוְיָעֵדָהּ תִּלְאֲתֶיהָ:
 (טו) וְלֵאלֹכֶם אֱלֹתֵי אֲנִי. קְלוּעַ
 כִּי־מִסְחָ עֶשֶׂר דִּרְאֵעַ. עֲמִידָהּ
 תִּלְאֲתֶיהָ. וְקִוְיָעֵדָהּ תִּלְאֲתֶיהָ:
 (טז) וּלְבָאֵב אֶלְצָרָאֲדֶק. סְתֵר
 טוֹלָה עֶשְׂרִין דִּרְאֵעַ. מִן
 אֶסְמָאֲנֶגוֹן וְאֶרְגֹּוֹאֵן. וְצִבְגֵי
 קֶרְמִז. וְעֶשֶׂר מִשְׁזוֹר. צְנֻעָה
 רֶאֶקֶם. וְלָהּ עֶמֶד אַרְבַּעַה.
 וְקִוְיָעֵדָהּ אַרְבַּעַה: (יז) גְּמִיעַ
 עֶמֶד אֶלְצָרָאֲדֶק מְסִתְדִירָא
 מִטְּלִיָּה פְצִיָּה. וְזֶרְאֶפִינְהָ
 פְצִיָּה. וְקִוְיָעֵדָהּ מִן נְחָאֶס:

לִכְתָּף עֲמִידֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
 וְאֲדָנִיֵּיהֶם שְׁלֹשָׁה: וְחֲמִשׁ עֶשְׂרֵי
 אֲמִיִן. סְרָדֵי לְעִבְרָא. עֲמוּדֵיהוֹן תִּלְתָּא.
 וְסִמְכֵיהוֹן תִּלְתָּא: ^{טו} וְלִכְתָּף
 הַשְּׁנִית חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה
 קָלָעִים עֲמִידֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
 וְאֲדָנִיֵּיהֶם שְׁלֹשָׁה: וְלִעִבְרָא
 תִּנְיָנָא. חֲמִשׁ עֶשְׂרֵי סְרָדִין. עֲמוּדֵיהוֹן
 תִּלְתָּא. וְסִמְכֵיהוֹן תִּלְתָּא:
^{טז} וְלִשְׁעַר הַחֲצֵר מִסָּד |

עֶשְׂרִים אֲמָה תְּכַלֶּת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
 וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֶקֶם עֲמִידֵיהֶם אַרְבַּעַה
 וְאֲדָנִיֵּיהֶם אַרְבַּעַה: וְלִתְרַע דְּרִתָּא. פְּרָסָא עֶשְׂרִין אֲמִיִן.
 דְּתַכְלָא וְאֶרְגֹּוֹנָא. וְצִבְעֵ זְהוּרִי. וּבּוּץ שְׁזִיר עוֹבֵד צִיִּיר. עֲמוּדֵיהוֹן
 אַרְבַּעַה. וְסִמְכֵיהוֹן אַרְבַּעַה: עפטיד ^{יז} כָּל־עֲמוּדֵי הַחֲצֵר
 סָבִיב מִחֲשָׁקִים כֶּסֶף וְוִיֵּיהֶם כֶּסֶף וְאֲדָנִיֵּיהֶם
 נְחֹשֶׁת: כָּל עֲמוּדֵי דְרִתָּא סְחוּר סְחוּר מְכוּבְּשֵׁין כֶּסֶף. וְוִיֵּיהוֹן כֶּסֶף.

— רס"י —

יד עֲמִידֵיהֶם שְׁלֹשָׁה. חֲמִשׁ אֲמוֹת בֵּין
 עֲמוּד לְעֲמוּד, בֵּין עֲמוּד שְׁבָרָאֵשׁ הַדְּרוֹם
 הָעוֹמֵד בְּמִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִן־הַיָּת עַד
 עֲמוּד שְׂהוּא מִן הַשְּׁלֹשָׁה שְׁבַמְזֶרַח חֲמִשׁ
 אֲמוֹת וּמְכוּוֹן לְשֵׁנֵי חֲמִשׁ אֲמוֹת, וּמִן
 הַשְּׁנִי לְשְׁלִישֵׁי חֲמִשׁ אֲמוֹת, וְכֵן לִכְתָּף

הַשְּׁנִית, וְאַרְבַּעַה עֲמוּדִים לְמִסְפָּה, הָרִי עֶשְׂרֵה
 עֲמוּדִים לְמִזְרָח כְּנֶגֶד עֶשְׂרֵה לְמַעְרָב:
 י כָּל עֲמוּדֵי הַחֲצֵר סָבִיב וְגוֹי. לְפִי שְׁלֵא
 פִּרְשׁ וְוִין וְחֲשׂוּקִים וְאֲדָנֵי נְחֹשֶׁת אֵלֵא לְצִפּוֹן
 וְלְדְרוֹם, אֲבָל לְמִזְרָח וְלְמַעְרָב לֹא נֶאֱמַר וְוִין
 וְחֲשׂוּקִים וְאֲדָנֵי נְחֹשֶׁת, לְכָף בָּא וְלִמַּד כָּאן:

תפסיר רס"ג

יח) טול אלצראדק מאיה' ד'ראע. וערצה כ'מסין באלכ'מסין. וסמכה כ'מסה' אד'רע מן עשר משזור. וקואעדהא מן נחאס: יט) וסאיר אנ'יה' אלמסכן. אלת' פי ג'מיע כ'דמתה. וג'מיע אותאדה. ואותאד אלצראדק מן נחאס:

וּסְמְכִיהוּן דְנַחֲשָׁא: יח אַרְךְּ הַחֲצֵר
מָאָה בָּאֵמָה וְרוּחַב |
חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים וְקִמָּה
חֲמִשׁ אַמּוֹת שֵׁשׁ מִשׁוֹר
וְאֲדָנִיהֶם נְחֹשֶׁת: אורכא
דְדִרְתָּא מָאָה אַמִּין. ופּוֹתִיא חֲמִשִּׁין

בַּחֲמִשִּׁין. וְרוּמָא. חֲמִשׁ אַמִּין דְבוּץ שְׁזִיר. וּסְמְכִיהוּן דְנַחֲשָׁא: יט לְכֹל
כָּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכֹל עֲבֹדָתוֹ וְכֹל-יְתֻדָּתָיו וְכֹל-
יְתֻדַּת הַחֲצֵר נְחֹשֶׁת: לְכֹל מְנֵי מִשְׁפָּנָא. בְּכֹל פְּלַחְנִיָּה. וְכֹל
סְבוּהֵי. וְכֹל סְבִי דִרְתָּא דְנַחֲשָׁא: ס ס ס



צו פיסוקים סימן סלוא



רס"י

וְאֲדָנִיהֶם נְחֹשֶׁת. לְהֵבִיא אֲדָנֵי הַמִּסָּף. שְׁלֹא
תֹאמַר לֹא נֶאֱמַרו אֲדָנֵי נְחֹשֶׁת אֵלֶּא לְעַמּוּדֵי
הַקְּלָעִים, אֲבָל אֲדָנֵי הַמִּסָּף שְׁלֹם-מִן אַחַר הָיוּ.
כִּי נִרְאָה בְּעֵינַי, שְׁלֹכָף חֹזֵר וּשְׁנֹאן: יט לְכֹל
כָּלֵי הַמִּשְׁכָּן. שְׁהֵיוּ צָרִיכִין לְהַקְמָתוֹ
וּלְהוֹרְדָתוֹ, כְּגוֹן מִקְבוֹת לְתַקּוּעַ יְתֻדוֹת
וְעַמּוּדִים: יתְדוֹת. כְּמִן נִגְרֵי נְחֹשֶׁת עֲשׂוּיִין
לִירִיעוֹת הָאֹהֶל וְלְקַלְעֵי הַחֲצֵר, קְשׁוּרִים
בְּמִיתְרִים סְבִיב סְבִיב בְּשַׁפּוּלִיהוֹן, כְּדֵי שְׁלֹא
תִּהְיֶה הַרוּחַ מְגַבִּיהֶתָּן. וְאֵינִי יוֹדֵעַ, אִם תְּחַוְּבִין
בְּאַרְץ אוֹ קְשׁוּרִין וּתְלוּיִין וְכַבְדָּן מְכַבֵּד
שַׁפּוּלֵי הִירִיעוֹת, שְׁלֹא יְנוּעוּ בְּרוּחַ. וְאֹמַר אֲנִי
שֶׁשְׁמֵן מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם תְּקוּעִין בְּאַרְץ,
לְכָף נִקְרְאוּ יְתֻדוֹת, וּמְקָרָא זֶה מְסִיעֵנִי (ישעי
לג כ) אֹהֶל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יְתֻדוֹתָיו לְנִצּוּחַ:

יח אַרְךְּ הַחֲצֵר. הַצִּפּוֹן וְהַדְּרוֹם שְׁמֵן הַמְּזוֹרַח
לְמַעַרְב מָאָה בָּאֵמָה: וְרוּחַב חֲמִשִּׁים
בַּחֲמִשִּׁים. חֲצֵר שְׁבַמְזוֹרַח הִיְתָה מְרַבַּעַת
חֲמִשִּׁים עַל חֲמִשִּׁים, שְׁהַמִּשְׁכָּן אָרְכוֹ שְׁלֹשִׁים
וְרוּחְבוֹ עֶשֶׂר, הָעַמִּיד מְזוֹרַח פְּתוּחַ בְּשַׁפַּת
חֲמִשִּׁים הַחִיצוֹנִים שֶׁל-אַרְךְּ הַחֲצֵר נִמְצָא
כְּלוּ בַחֲמִשִּׁים הַפְּנִימִיִּים, וְכֹלְהָ אָרְכוֹ לְסוֹף
שְׁלֹשִׁים נִמְצָאוּ עֲשָׂרִים אֵמָה רוּחַ לְאַחֲזוּרֵי
בֵּין הַקְּלָעִים שְׁבַמְעָרְב לִירִיעוֹת שְׁלֹאחֲזוּרֵי
הַמִּשְׁכָּן, וְרוּחַב הַמִּשְׁכָּן עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּאִמְצַע
רוּחַב הַחֲצֵר, נִמְצָאוּ לוֹ עֲשָׂרִים אֵמָה רוּחַ
לְצִפּוֹן וְלְדְרוֹם מִן קַלְעֵי הַחֲצֵר לִירִיעוֹת
הַמִּשְׁכָּן, וְכֵן לְמַעַרְב, וְחֲמִשִּׁים עַל חֲמִשִּׁים
חֲצֵר לְפָנָיו: וְקִמָּה חֲמִשׁ אַמּוֹת. גּוֹבַה
מְחֻצוֹת הַחֲצֵר, וְהוּא רוּחַב הַקְּלָעִים:

חסלת פרשת תרומה

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמִשָּׁה עֲבָדוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאֵי, הָאֵמֶת וְהַצֶּדֶק: (אמן)

הַפְּטֵרָה דְּוִיקָחוּ לִי תְרוּמָה

במלכים א' סימן ה'

וַיְהִי־זֶה נֶתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר-לוֹ וַיְהִי שָׁלֵם
בֵּין חֵירָם וּבֵין שִׁלְמָה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם:
וַיִּי. יֵהָב חֲכֻמָּתָא, לְשִׁלְמָה. כְּמָא דְמַלְיָל, לִיה. וַהֲוֵה שְׁלָמָא. בֵּין חֵירָם,
וּבֵין שִׁלְמָה. וּגְזֵרוּ קָיָם, תְּרוּוִיהוּן: ב וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שִׁלְמָה מִסַּ
מִכְּלִ-יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמֶּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ: וּמִנֵּי מִלְפָּא
שִׁלְמָה. מִסְּקֵי מַסִּין, מִכְּלִ יִשְׂרָאֵל. וַהֲוֹ מִסְּקֵי מַסִּין. תְּלַתִּין אֶלְפִין, גְּבָרָא:
וַיִּשְׁלַחֵם לְבַנּוֹנָה עֶשְׂרֵת אֶלְפִים בַּחֲדָשׁ חֲלִיפּוֹת חֲדָשׁ
יִהְיוּ בְּלִבְנוֹן שְׁנַיִם חֲדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וְאֲדַנִּירָם עַל-הַמֶּס:
וְשִׁלְחָנוֹן לְלִבְנוֹן. עֶסְרָא אֶלְפִין בִּירְחָא, מִשְׁתַּנָּן. יִרְחָא, הוּן בְּלִבְנוֹן. תְּרִין
יִרְחִין, גְּבַר בְּבֵיתֵיהֶּ. וְאֲדַנִּירָם, מִמְּנָא עַל מִסְּקֵי מַסִּין: ד וַיְהִי לְשִׁלְמָה
שְׁבַע־עִים אֶלֶף נִשְׂא סָבַל וּשְׁמַנִּים אֶלֶף חֲצֵב בְּהָר: וַהֲוֵה
לְשִׁלְמָה. שְׁבַעִין אֶלְפִין, דְּנִטְלִין בְּכַתְפָּא. וְתַמְנָן אֶלְפִין, דְּפִסְלִין בְּטוֹרָא:
ה לָבַד מִשְׁרֵי הַנְּעָבִים לְשִׁלְמָה אֲשֶׁר עַל-הַמְּלֶאכָה
שְׁלֹשֶׁת אֶלְפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָדִים בְּעַם הָעֹשִׂים
בְּמֶלֶאכָה: פַּר. מִרְבְּנֵי אֶסְטְרִיגִיָּא, דְּמִמְּנָן עַל עֲבִידְתָּא דְלְשִׁלְמָה.
תְּלַתָּא אֶלְפִין, וְתַלְתַּת מָאָה. דְּמִפְּלַחִין בְּעַמָּא. דְּעַבְדִּין, בְּעַבִּידְתָּא:
ו וַיֵּצֵאוּ הַמֶּלֶךְ וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לִיסַד
הַבַּיִת אֲבָנֵי גְזִית: וּפְקִיד מִלְכָּא. וַעֲקֵרוּ אֲבָנִין רַבְרָבָן. אֲבָנִין טָבָן.

זולק הדקדוק: ו ליסד הבית. ד' קמץ, וכל אתנח וסוף פסוק כוותיה:

לְשַׁכְּלָלָא בֵּיתָא, אַבְנִין פְּסִילִין: ז וַיִּפְסְלוּ בְנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירוֹם
 וְהַגְּבָלִים וַיְכִינוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לְבָנוֹת הַבַּיִת: וּפְסְלוּ.
 אַרְדִּיכְלֵי שְׁלֹמֹה. וְאַרְדִּיכְלֵי חִירוֹם, וְאַרְגֹּבְלֵיָא. וְאַתְקִינוּ אָעִיָא וְאַבְנֵיָא,
 לְמַבְנֵי בֵּיתָא: ח וַיְהִי בְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
 לְעֵצַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ-מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית
 בַּחֹדֶשׁ זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל-יִשְׂרָאֵל
 וַיְבֹן הַבַּיִת לַיהוָה: וַהֲוֶה בְּאַרְבַּע מֵאָה וּתְמַנָּן שָׁנִין. לְמַפֵּק בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּשֵׁתָא רְבִיעִיתָא, בִּירַח זִיו נְצַנְיָא. הוּא, יִרְחָא
 תְּנַנְיָא. לְמַמְלַךְ שְׁלֹמֹה, עַל יִשְׂרָאֵל. וּבְנָא בֵּיתָא, קָדָם יי: ט וְהַבַּיִת
 אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים-אַמָּה אַרְכּוֹ
 וְעֶשְׂרִים רְחֵבָו וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ: וּבֵיתָא. דְּבְנָא. מְלָפָא
 שְׁלֹמֹה, קָדָם יי. שְׁתֵּין אַמִּין אַרְפֵּיה, וְעֶסְרִין פְּתִיָּה. וּתְלָתִין אַמִּין, רוּמִיָּה:
 י וְהָאוּלָם עַל-פְּנֵי הַיְכָל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אַרְכּוֹ
 עַל-פְּנֵי רְחֵב הַבַּיִת עֶשְׂרִי בְּאַמָּה רְחֵבָו עַל-פְּנֵי הַבַּיִת:
 וְאוּלְמָא. עַל אַפִּי הַיְכָלָא דְּבֵיתָא. עֶסְרִין אַמִּין, אַרְפֵּיה. עַל אַפִּי פְּתִיָּא
 דְּבֵיתָא. עֶסֶר אַמִּין, פְּתִיָּה, עַל אַפִּי בֵּיתָא: יא וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי
 שְׁקָפִים אֲטָמִים: וְעַבְד לְבֵיתָא. כּוּיִן פְּתִיחֹן מְלָגִיו, וּסְתִימֹן מְלָבְרָא.
 וְחַפִּיִן, כְּלוֹנְסָא. בֵּית אֲבָהָת, רִישֵׁי שְׁרֵית אַרְזֵיָא: יב וַיְבֹן עַל-קִיר
 הַבַּיִת (כ' יצוע) יַצִּיעַ סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לְהִיכָל
 וּלְדָבִיר וַיַּעַשׂ עֲלֵעוֹת סָבִיב: וּבְנָא עַל כְּתִלֵי בֵּיתָא זִיזָא, סְחֹר
 סְחֹר. אַקִּיף יָת כְּתִלֵי בֵּיתָא, סְחֹר סְחֹר. לְהִיכָלָא, וּלְבֵית כְּפֹרִי. וְעַבְד
 מְחַצֵּיָא, סְחֹר סְחֹר: יג (כ' היצוע) הִיצִיעַ הַתְּחַתְּנָה חֲמִשׁ בְּאַמָּה
 רְחֵבָהּ וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ בְּאַמָּה רְחֵבָהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע

זולק הדקדוק: ז וַיִּפְסְלוּ. הווי"ו געזי: יא חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים. הטפחא בתיבת שקפים בתיגאן:

בַּאֲמָה רַחֲבָה כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לְבַיִת סָבִיב חוּצָה לְבֵלְתֵי
אָחוּז בְּקִירוֹת הַבַּיִת: מִחֲצֵתָא אַרְעִיתָא, חֲמִישׁ אַמִּין פְּתִיחַ.
וּמְצִיעִיתָא, שִׁית אַמִּין פְּתִיחַ. וּתְלִיתִיתָא, שְׁבַע אַמִּין, פְּתִיחַ. אַרְי.
נִפְקָתָא עֵבֶד לְבֵיתָא סְחוּר סְחוּר לְגִיּוּ, וּלְבָרָא מִן מְחֲצִיָּא. לְמַהוּי רִישֵׁי
שְׂרִיתָא, נִיחָן עַל זִיזִיָּא. וְלֹא יְהוּנָן שְׂרִיתָא, מְעַבְרָן בְּכַתְלֵי בֵיתָא:
וְהַבַּיִת בְּהַבְנָתוֹ אֲבָן-שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבוֹת
וְהַגְרֹזָן כָּל-כְּלֵי בְרוֹזָל לֹא-נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהַבְנָתוֹ: וּבֵיתָא,
בְּאַתְבְּנוּיֹתֶיהָ. אֲבָנִין שְׁלֵמָן מְטַקֵּס, אֶתְבְּנִי. וְאַרְזוּבִין וְחוֹלִילִין, כָּל מִן
דְּבְרוֹזָל. לֹא אֶשְׁתַּמַּע בְּבֵיתָא, בְּאַתְבְּנוּיֹתֶיהָ: פְּתַח הַיְצָלַע
הַתֵּיכְנָה אֶל-כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבְלוּלִים יַעֲלוּ
עַל-הַתֵּיכְנָה וּמִן-הַתֵּיכְנָה אֶל-הַשְּׁלֵשִׁים: תַּרְעָא. דְּמִחֲצֵתָא
אַרְעִיתָא. פְּתִיחַ לְעִיבֵר בֵּיתָא, מִיַּמִּינָא. וּבְמִסְבְּתָא. סְלָקִין מִן אַרְעִיתָא,
לְעִלִּיתָא. בְּאוּרַח, מְצִיעִיתָא: וַיִּבֶן אֶת-הַבַּיִת וַיְכַלֶּהוּ וַיִּסְפֹּן
אֶת-הַבַּיִת גְּבִים וּשְׁדָרַת בְּאַרְזִים: וּבְנָא יֵת בֵּיתָא, וְשַׁכְלִילֶיהָ.
וְטַלִּיל יֵת בֵּיתָא, בְּהַנְתְּכִין. וְעִילָא מְנַהוּן סְדָרָא דְרַכְפַּת דְּמַרְישׁ, אַעִי
אַרְזִיָּא: וַיִּבֶן אֶת- (כ' הַיְצוּע) הַיְצִיעַ עַל-כָּל-הַבַּיִת חֲמִשׁ
אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֵּאָחֲזוּ אֶת-הַבַּיִת בְּעֵצֵי אַרְזִים: וּבְנָא יֵת
תִּיקָא, עַל כָּל בֵּיתָא. חֲמִישׁ אַמִּין, רוּמִיָּה. וְטַלִּיל יֵת בֵּיתָא, בְּאַעִי
אַרְזִיָּא: וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁלֵמָה לֵאמֹר: וַהֲוֵה פִתְגָם
נְבוּאָה, מִן קָדָם יְיָ. עִם שְׁלֵמָה, לְמִימֵר: וַיֵּשׁ הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר-אַתָּה
בִּנְיָה אִם-תִּלְדָּךְ בְּחַקְתִּי וְאַתָּה מְשַׁפְּטִי תַעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ
אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לִלְכַת בָּהֶם וַהֲקַמְתִּי אֶת-דְּבָרִי אִתְּךָ
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-דָּוִד אָבִיךָ: בֵּיתָא הָדִין, דְּאֵת בְּנִי. אִם תִּתְּךָ

זולק הדקדוק: ד אבן שלמה מסע. תיבת שלמה במארכה, ותיבת מסע בטפחא בכל
התיגאן: טו ובלוללים. הלמ"ד דגש בכל ספרי תימן: יי ויאחזו. לא מפיק אל"ף בכל התיגאן:

בְּקִימִי, וְיַת דִּינֵי תַעֲבִיד. וְתִטֵּר יַת כָּל פְּקוּדֵי, לְמַהֲךְ בְּהוֹן. וְאַקִּים יַת פִּתְגָמִי, עִמָּךְ. דְּמַלְלִית, עִם דָּוֶד אֲבוֹךְ: כ וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת-עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְאֲשֶׁרֵי שְׁכִינְתִּי. בְּגוֹ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא אֲרַחֵק, יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל:
 (גְּאֲלֵנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל):
 (פְּרָקְנָא. יי עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל):
 עַל דָּא יַתְבְּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם, וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:



זדג למנחת שבת ושני וחמישי ואתה תצוה

תפסיר רס"ג

כ וְאַתָּה תְּצַוֶּה | אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ פְּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: וְאַתָּה תִּפְקִיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּסְבוּן לָךְ. מִשַּׁח זֵיתָא דְּכִינָא. פְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא. לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָיָא תְּדִירָא: כא בְּאַהֲל מוֹעֵד מַחוּץ לַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ

כ) ואנת פמר בני אסראיל. אן יאתוך בדרן זית צאף. מדקוקן לאלא צאפה. לתסרג פיה אלסרג דאימא: (כא) פי כ'בא אלמחציר פי כ'ארג אלסגף

— רס"י —

כ וְאַתָּה תְּצַוֶּה, זָךְ. בְּלֵי שְׁמֵרִים, כְּמוֹ שְׁשִׁינֵנוּ בְּמִנְחוֹת (פו 6) מְגַרְגְרוּ בְּרֵאשׁ הַזֵּית וְכוּ: פְּתִית. הַזֵּיתִים הָיָה כּוֹתֵשׁ בְּמִכְתָּשֶׁת, וְאִינוּ טוֹחֲנִן בְּרִיחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ בּוֹ שְׁמֵרִים, וְאַחַר שֶׁהוֹצִיא טָפָה רֵאשׁוֹנָה מִכְּנִסֵּן לְרִיחִים וְטוֹחֲנִן, וְהַשְּׁמֵן הַשְּׁנִי פְּסוּל לְמִנְחוֹת וְכִשֶּׁר לְמִנְחוֹת, שְׁנֵאמַר כְּתִית לַמָּאֹר, וְלֹא

זולק הדקדוק: כ שמן זית זך. בקמץ (מהר"ב):